

Rimvydas Laužikas

**DUBINGIŲ (MOLĖTŲ RAJ.)
BUVUSIOS SMUKLĖS (unikalus kodas 1513)
VIDAUS IR APLINKOS
2007-2008 METŲ ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGYMŲ ATASKAITA**

Vilnius - 2008

Turinys

ĮVADAS	3
DARBŲ EIGA	4
IŠVADOS	7
RADINIŲ SĄRAŠAS	8
ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS	24
ILIUSTRACIJOS.....	26
BRĖŽINIŲ SĄRAŠAS	35
BRĖŽINIAI.....	37
PRIEDAI	
Leidimas vykdyti archeologinius žvalgymus.....	40
Radinių perdavimo muziejui aktas.....	41
I. Jučienė. Dubingių karčema. Iš kn. <i>Dubingiai</i>	42
A. Baliulis. Dubingių buvusi smuklė.....	47
I. Jučienė. Dubingių karčemos tyrimo ataskaita.....	54

Į V A D A S

Dubingių buvusioji smuklė yra Dubingių miestelio Molėtų raj. centre, kelių iš Giedraičių, Joniščio ir Bijutiškio sankryžoje. Smuklė yra kultūros paveldo objektas. Unikalus objekto kodas: 1513. Numeris LR Kultūros paminklų sąrašė: AtV516 (žiūr. brėžinį Nr. 1, iliustracijas Nr. 1-3). Smuklės aplinka archeologiškai buvo žvalgyta 1967 metais (archeologė Irena Jučienė). Smuklės tyrimų medžiaga buvo publikuota 1971 m. lokalinėje monografijoje “Dubingiai”.¹ 1979 metais atlikti istoriniai smuklės tyrimai (istorikas Algirdas Baliulis). Kadangi 1967 m. archeologinių tyrimų bei 1979 m. istorinių tyrimų ataskaitų nėra Lietuvos istorijos instituto bibliotekoje, šioje ataskaitoje jų kopijas pateikiame prieduose. Taip pat prieduose pateikiame ir straipsnio apie Dubingių smuklę kopiją iš jau minėtos lokalinės monografijos “Dubingiai”.

2007 metais Asvejos regioninio parko iniciatyva buvo pradėti smuklės pastato rekonstrukcijos ir pritaikymo parko informacinio centro reikmėms, darbai. Statybos darbus bei rangovo funkcijas atliko UAB “Naresta”. Statybos darbų metu buvo atliekami archeologiniai smuklės vidaus ir aplinkos žvalgymai. Žvalgymams vadovavo Rimvydas Laužikas. Žvalgymus vykdė Rimvydas Laužikas ir Daina Stankevičiūtė. Leidimas vykdyti archeologinius žvalgymus buvo išduotas R. Laužikui (Nr. 43, 2007 05 16).

Archeologinių žvalgymų tikslas buvo nustatyti ar buvusios smuklės aplinkoje ir viduje yra išlikęs kultūrinis sluoksnis, kokia jo būklė ir paveldosauginė vertė. Buvusios smuklės aplinkoje aptikus vertingą kultūrinį sluoksnį būtų atliekami sistemingi teritorijos, kurioje atliekami žemės darbai, archeologiniai tyrimai.

Medžiagą lauko sąlygomis fiksavo ir brėžinius bei fotonuotraukas parengė R. Laužikas, D. Stankevičiūtė.

Kasinėjimų ataskaitos kopijos perduotos Kultūros paveldo departamentui (2 egz.), Asvejos regioniniam parkui, UAB “Naresta”. Radiniai ir fotomedžiaga perduoti Lietuvos etnokosmologijos muziejui.

---

¹ Dubingiai / LTSR Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugija ; red. komis.: Stasys Skrodenis (pirm.) ... [et al.]. - Vilnius, 1971. - 403 p., 16 iliustr. lap. : iliustr., gaid.. - Santr. angl., vok., rus.. - Bibliogr. išnašose. - ISBN #

DARBŲ EIGA

Archeologiniai žvalgymai Dubingių smuklėje (AtV516) ir jos aplinkoje pradėti vykdyti 2007 m. birželio 5 d. Užsakovas UAB „Naresta“.

Archeologiniai žvalgymai, buvo kasami šurfai, vyko šiaurinėje ir rytinėje Dubingių smuklės pusėje. Šiaurinėje pastato pusėje, prie pamatų, buvo iškasti septyni šurfai. Rytinėje – du šurfai (žiūrėti plana). Šiaurinėje pusėje pradėta kasti nuo vakarinio pastato kampo. Visų šių šurfų pietinė sienelė yra smuklės pamatai. Toliau, pamatų tvirtinimui, bus pasitelkta technika – bus kasama mechanizuotai. Visuose šurfuose užfiksuotas apie 50 centimetrų storio, judintos žemės sluoksnis (juodžemis su įvairiom priemaišom, buitinėm atliekom), po juo – geltonas molis (žiūr. brėžinį Nr. 2, iliustracijas Nr. 4-15)

Šurfas Nr. 1

Ilgis – 2,5 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Kultūrinis sluoksnis suardytas, nes šalia yra iškastas kanalizacijos šulinys.

Iliustracija Nr. 5.

Šurfas Nr. 2

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 2 kastas 3 metrų atstumu nuo Šurfo Nr. 1. 80 – 90 cm. gylyje, nuo žemės paviršiaus aptikti rastai. Greičiausiai ten užkasti 1969 m. rekonstrukcijos metu.

Iliustracija Nr. 6.

Šurfas Nr. 3

Ilgis – 1,5 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 3 kastas 2,5 m. atstumu nuo šurfo Nr. 2. Šurfe rastas kubilas, kuriame buvo daug keramikos šukių. Greičiausiai kubilas yra įkastas 1969 m. rekonstrukcijos metu. Naudotas buitinėms atliekoms išmesti arba gruntinio vandens surinkimui. Sprendžiant iš keturių geležinių kubilo tvirtinimo lankų, kubilas fabrikinės gamybos. Lankų skersmuo apie 70 cm.

Iliustracija Nr. 7.

Šurfas Nr. 4

Ilgis – 1,8 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 4 kastas 2,5 m. atstumu nuo šurfo Nr. 3. Kultūrinis sluoksnis suardytas.

Iliustracija Nr. 8.

Šurfas Nr. 5

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šurfas Nr. 5 kastas 2,5 m. atstumu nuo šurfo Nr. 4. Kultūrinis sluoksnis suardytas.

Iliustracija Nr. 9.

Šūrfas Nr. 6

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šūrfas Nr. 6 kastas 3 m. atstumu nuo šurfo Nr. 5. Kultūrinis sluoksnis suardytas.

Iliustracija Nr. 10.

Šūrfas Nr. 7

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šūrfas Nr. 7 kastas 2,20 m. atstumu nuo šurfo Nr. 6. Kultūrinis sluoksnis suardytas, šalia iškastas kanalizacijos šulinys.

Iliustracija Nr. 11.

Šūrfas Nr. 8

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šūrfas Nr. 8 kastas 2,70 m. atstumu nuo šurfo Nr. 7. Kastas rytinėje smuklės pusėje, prie šiaurinio kampo. Pietinė sienelė prie pamatų.

Iliustracija Nr. 12.

Šūrfas Nr. 9

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1,2 m. nuo žemės paviršiaus.

Šūrfas Nr. 9 kastas 3 m. atstumu nuo šurfo Nr. 8.

Iliustracija Nr. 13.

Šūrfas Nr. 10

Ilgis – 1 m.

Plotis – 1 m.

Gylis – 1 m. nuo žemės paviršiaus.

Šūrfas Nr. 10 kastas smuklės viduje, ratinės patalpos vakarinėje dalyje. Šurfe aptikta plono, apie 0,1 – 0,2 metro storio, suardyto kultūrinio sluoksnio pėdsakų. Taip pat šiame šurfe aptikti du pamatų fragmentai, sietini su XIX a. statytos smuklės vidaus pertvaromis.

Iliustracija Nr. 14.

Permaišytuose šurfų sluoksniuose aptikta keramikos ir kitų radinių (žiūr. radinių sąrašą).

Projekte numatyta tvirtinti pamatus. Todėl Dubingių smuklės pietiniame kampe, buvo kasama tranšėja 1,2 m. gylio. Kultūrinio sluoksnio nėra, radinių nėra. Jei kultūrinis sluoksnis ir buvo, tai sunaikintas kasant kanalizacijos šulinį. Iliustracija Nr. 15.

Perkasa Nr. 1

Perkasa Nr. 1 iškasta patalpose Nr. 2, Nr. 3 (žiūrėti planą). Perkastos plotas 14 m². Perkasa suskirstyta į kvadratus: A,B,C ir 1,2,3,4,5,6,7.

Perkasoje rasta horizontali kamino dalis, mūryta iš plytų. Specialus pagrindas neišlietas. Aukščiausias kamino taškas – 0,55 metro nuo kamino apačios. Galime spėti, kad kaminas atliko

horizontalaus dūmų nuvedimo nuo krosnies iki vertikalaus kamino funkcijas bei buvo naudojamas kaip papildomo šildymo įrenginys, sietinas su XIX a. statyta Dubingių smukle. Iliustracija Nr. 15.

Plytų dydžiai centimetrais:

Ilgis	Plotis	Storis
33,5	18,7	7,8
25,5	13,7	8,4
25,5	13,7	8,4
30,0	13,7	9,1
26,7	13,8	8,2
30,4	14,2	9,4
29,6	14,2	9,0
29,6	15,0	8,6
25,5	14,3	7,7
29,1	13,7	7,7
29,5	14,3	6,7
30,0	15,9	7,2

2008 m. pavasarį į Dubingių smuklę buvo kasamas 1,8 – 2,2 metro gylio ir apie 2 metrų pločio (viršuje) griovys ir tiesiamos komunikacijos (vandentiekis, elektra). Darbų metu atlikta priežiūra ir žvalgymai į šiaurės vakarų pusę nuo smuklės esančioje kalvoje. Kultūrinio sluoksnio nerasta. Visu griovio lygiu 0,1 – 0,15 metro storio velėna užaugusi tiesiai ant nejudinto rausvai rudos spalvos molio sluoksnio (žiūr. brėžinį Nr. 1, iliustracijas Nr. 18-21).

Šalia smuklės, vakarinėje dalyje buvo įrengiami vietiniai valymo įrenginiai. Duobės kasimo metu šioje vietoje buvo aptikta keliolika didelių iki 0,5 metro skersmens riedulių, kurie buvo netvarkingai suversti į krūvą greičiausiai 1969 m. smuklės rekonstrukcijos metu, nes po riedulių krūva aptiktas XX a. antrosios pusės šiukšlynas (sovietinio laikotarpio butelių duženos, kamšteliai, apšviestos 35 mm fotojuostos) (žiūr. iliustraciją Nr. 22).

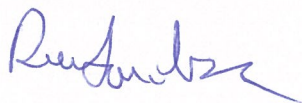
Smuklės pamatuose rasta įmūryta keletas įvairaus dydžio plytų. Galime spėti, kad kai kurios jų yra paimtos iš griūvančių rūmų bei bažnyčios pastatų piliavietėje. Plytų dydžiai centimetrais:

Ilgis	Plotis	Storis
29	14,5	9
24	12	6
?	14,5	8
?	?	9,5
?	14	7,5

ŽVALGYMŲ IŠVADOS

1. 2007 - 2008 m. archeologiškai žvalgyta Dubingių buvusios smuklės vidus ir aplinka. Bendras žvalgymų plotas 276 kv. m. Iškasta 10 1 X 1 m. dydžio šurfų ir 1 perkasa (14 kv.m. dydžio).
2. Žvalgymų metu smuklės viduje ir aplinkoje aptiktas stipriai suardytas XIX a. II pusės – XX a. kultūrinis sluoksnis su būdingais smuklei radiniais: buitinė keramika, butelių šukės, 2 monetos, vinys. Kultūrinis sluoksnis susiformavęs po 1842 m. (naujos Dubingių smuklės pastatymo). Lygindami žvalgymų medžiagą su 1967 m. I Jučienės tyrimais galime teigti, kad labiausiai smuklės kultūriniai sluoksniai nukentėjo 1969 m. rekonstrukcijos metu.
3. Perkasoje Nr. 1 buvo rasta horizontali kamino dalis, mūryta iš plytų. Specialus pagrindas neišlietas. Aukščiausias kamino taškas – 0, 55 metro nuo kamino apačios. Galime spėti, kad kaminas atliko horizontalaus dūmų nuvedimo nuo krosnies iki vertikalaus kamino funkcijas bei buvo naudojamas kaip papildomo šildymo įrenginys, sietinas su XIX a. statyta Dubingių smukle.

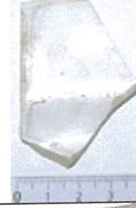

Rimvydas Laužikas

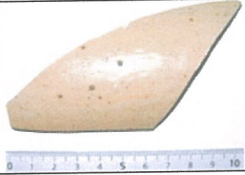

DUBINGIŲ BUVUSIOS SMUKLĖS VIETA. RADINIŲ SĄRAŠAS. KERAMIKA

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos ∅	Dugno ∅	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
1	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Juoda, tamsiai pilka	-	-	0,65	18	-			Šurfas Nr. 1
2	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Juoda, tamsiai pilka	-	-	0,55	-	-			-/-
3	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	-	-	0,5	-	-	Matosi žiedimo rievės		-/-
4	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	Ruda	-	0,4	-	-			-/-
5	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva, pilka	Tamsiai ruda	-	0,5	-	-			-/-
6	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Ruda	Žalsva, rusva	-	0,6	-	-	Vidus glazūruotas		-/-
7	Grindų plytelė	Dalis	-	Rausva	-	-	0,85	-	-			-/-
8	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	Žalsva, rusva, žalia	-	0,65	-	-	Vidus glazūruotas žalsva, rusva glazūra, išorė – žalia.		-/-
9	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	Ruda	-	0,6	-	-	Glazūruotas vidus.		-/-

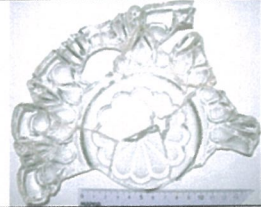
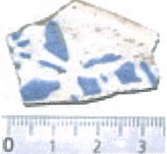

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
10	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Ruda	Žalsva	-	0,6	12	-	Glazūruotas vidus.		-//-
11	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Ruda, pilka	-	-	0,85	16	-	Grūsto akmens priemaišos. Suklijuota iš 2 šukių.		-//-
12	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Rausva	Žalia	-	0,7	25	-	Glazūruotas vidus.		-//-
13	Lėkštė	Kraštelis	Žiesta	Balta	Balta	Pieštos horizontalios linijos	0,5	-	-	Glazūruotas abi pusės.		-//-
14	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Ruda	Bordinė	-	0,65	21	-	Glazūruotas abi pusės.		-//-

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
15	Vamzdis	Dalis	-	Balsva	-	-	0,6	-	-			-/-
16	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	0,6	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		Šūrfas Nr. 2 (80 cm. nuo žemės paviršiaus)
17	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	-	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
18	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Tamsiai žalia	-	-	-	-	Glazūruotas vidus.		-/-
19	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,6	-	10	Glazūruotas vidus.		-/-
20	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	0,9	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
21	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Pilka	-	-	0,8	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
22	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Žalia	-	-	-	-	Glazūruotas vidus.		-/-

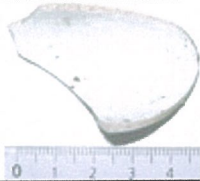
Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
23	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Bordinė	-	0,7	-	7	Glazūruotas vidus.		-/-
24	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	-	-	0,8	-	-			-/-
25	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Ruda	-	-	0,8	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
26	Puodas	Ašėlė	Žiesta	Rausva	-	-	0,9	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		Šurfas Nr. 3 (60 cm. nuo žemės paviršiaus)
27	Puodas	Ašėlė, kaklelis	Žiesta	Rausva	Geltona, rusva	-	0,6	11	-	Išorė – rusva, vidus – geltona glazūra.		-/-
28	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Rausva	Bordinė	-	0,7	16	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
29	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Žalia	-	0,5	-	-	Glazūruotas vidus.		-/-
30	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Žalia	-	0,7	-	-	Glazūruotas vidus.		-/-

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
31	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,65	-	-			-/-
32	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Ruda	-	1,15	-	14	Glazūruotas vidus.		-/-
33	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,7	-	11	Glazūruotas vidus.		-/-
34	Lėkštė ?	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,5	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		Šurfas Nr. 3 (70 cm. nuo žemės paviršiaus)
35	Lėkštė ?	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,45	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
36	Lėkštė ?	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,7	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
37	Lėkštė ?	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,35	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
38	Lėkštė	Kraštelis	-	-	-	+	0,45	20	-	Krištolinė lėkštė		Šurfas Nr. 3 (80 cm. nuo žemės paviršiaus, kubile

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
39	Lėkštė	Šono ir dugno fragmentai	-	-	-	+	0,6	-	10	Krištolinė lėkštė (suklijuota iš 14 šukių)		-/-
40	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,5	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		Šūrfas Nr. 5 (50 cm. nuo žemės paviršiaus)
41	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,55	-	-			-/-
42	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,6	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		-/-
43	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Ruda	-	0,5	-	-			-/-
44	Lėkštė	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,5	-	-	Mėlynai dažyta		-/-
45	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Ruda	Žalsva	-	0,9	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
46	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Žalia	-	0,7	-	13			-/-
47	Lėkštė	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,5	-	-			-/-

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
48	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rusva	Rusva	-	0,7	-	17	Glazūra iš vidaus.		Šurfas Nr. 6 (30 cm. nuo žemės paviršiaus)
49	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	Rusva	-	0,45	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
50	Dubenėlis	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,45	15	10	Glazūra iš abiejų pusių.		Šurfas Nr. 6 (80 cm. nuo žemės paviršiaus)
51	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Gelsva, rusva	-	0,6	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
52	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Žalsva	-	0,6	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
53	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Rausva	Gelsva, rusva	-	0,6	15	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
54	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Gelsva, rusva	-	0,4	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
55	Indas	Šono šukė	?	Žydra	-	-	0,25	-	-			Kv. A-B/2-3, B-C/2-3, A-B/3-4, B-C/3-4 (30-40 cm. gylis)

14

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
56	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Geltona	-	0,55	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
57	Dubenėlis	Dugnas	Žiesta	Balta	Balta	-	0,3	-	14	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
58	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Rausva	-	0,5	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
59	Dubenėlis	Šono šukė	Žiesta	Balta	Balta	-	0,45	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
60	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Pilka, ruda	Tamsiai ruda	-	0,6	10	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
61	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,9	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		-/-
62	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,55	-	-			-/-
63	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,5	-	-			-/-
64	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,4	-	-			-/-
65	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	0,6	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
66	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	0,7	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
67	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Pilka	-	-	0,75	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
68	?	?	?	Balta	-	-	0,25	-	-	Lenkta		-/-
69	?	?	?	Balta	-	-	0,25	-	-			-/-

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
70	?	?	?	Balta	-	-	0,25	-	-			-/-
71	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Ruda	-	-	0,6	-	-			-/-
72	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Rausva	Gelsva	-	0,5	-	-	Glazūra iš abiejų pusių.		-/-
73	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rusva	-	-	0,8	-	-			-/-
74	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Geltona, bordinė	-	0,75	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
75	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Rausva	-	0,65	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
76	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Rausva	-	0,8	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
77	Puodas	Kaklelis	Žiesta	Rausva	Geltona, žalia	-	0,45	17	-	Glazūra iš vidaus. Suklijuota iš dviejų šukių.		-/-
78	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Ruda	-	-	0,55	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		Kv. A-B/5-6, B-C/5-6 (30 – 40 cm. gylys)
79	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,6	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		-/-
80	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,55	-	-	Suklijuota iš dviejų šukių.		-/-
81	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Ruda	-	-	0,6	-	-			-/-

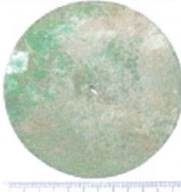

Nr.	Indas	Fragmentas	Gamybos technika	Molio masė	Glazūra	Ornamentas	Storis	Angos Ø	Dugno Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
82	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka	-	-	1,05	-	-			-/-
83	Puodas	Dugnas	Žiesta	Rausva	Žalia	-	0,45	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
84	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Ruda	-	-	0,7	-	-			-/-
85	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Rausva	-	0,55	-	-	Glazūra iš vidaus.		-/-
86	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,65	-	-			-/-
87	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,7	-	-			-/-
88	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Pilka	-	-	0,55	-	-			-/-
89	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Pilka, ruda	-	-	0,85	18	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
90	Puodas	Kaklelis	Apžiesta	Pilka, ruda	-	-	0,9	18	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
91	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	Raudona	-	1,1	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
92	Puodas	Šono šukė	Žiesta	Rausva	-	-	0,7	-	-			-/-
93	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka, ruda	-	-	1,25	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-
94	Puodas	Šono šukė	Apžiesta	Pilka, ruda	-	-	0,8	-	-	Grūsto akmens priemaišos.		-/-

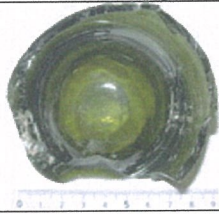

GELEŽINIAI RADINIAI

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Medžiaga	l	b	h	Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
95	Tvirtinimo detalė?	Dalis	Geležis	3,9	4,6	0,4	-	Įkalta vinutė.		Šūrfas Nr. 3 (60 cm. nuo žemės paviršiaus)
96	Vinis	Sveika	Geležis	10,2	-	-	-	Kojelės skerspjūvis apvalios formos 0,5 cm., galvutė apvalios formos 0,85 cm.		Šūrfas Nr. 3 kubile
97	Vinis	Sveika	Geležis	11,1	-	-	-	Kojelės skerspjūvis apvalios formos 0,4 cm., galvutė apvalios formos 0,9 cm.		-//-
98	Vinis	Sveika	Geležis	9,3	-	-	-	Kojelės skerspjūvis apvalios formos 0,45 cm., galvutė apvalios formos 0,85 cm.		-//-
99	Vinis	Sveika	Geležis	5,2	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,3 cm., galvutė apvalios formos 0,55 cm.		-//-
100	Vinis	Sveika	Geležis	6,05	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,25 cm., galvutė apvalios formos 0,5 cm.		-//-
101	Vinis	Sveika	Geležis	5,3	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,2 cm., galvutė apvalios formos 0,5 cm.		-//-

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Medžiaga	l	b	h	Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
102	Vinis	Dalis	Geležis	3,7	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,3 cm., galvutė apvalios formos 0,6 cm.		-/-
103	Vinis	Dalis	Geležis	4,1	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,3 cm., galvutė apvalios formos 0,55 cm.		-/-
104	Vinis	Dalis	Geležis ?	3,5	-	-	-	Kojelė keturkampio skerspjūvio 0,25 cm., sulenkta 90° kampu, oksidavęsis melsva spalva.		-/-
105	Vinis	Dalis	Geležis	6,5	-	-	-	Kojelė keturkampio skerspjūvio 0,7 cm., aplipusi mediena		Pavieniai radiniai
106	Vinis	Sveika	Geležis	10,0	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,6 cm., galvutė apvalios formos 0,8 cm.		-/-
107	Vinis	Sveika	Geležis	12,1	-	-	-	Kojelės skerspjūvis keturkampio formos 0,5 cm., galvutė apvalios formos 1,1 cm.		-/-
108	Kubilo lankas	Dalys (7 vnt.)	Geležis	-	-	-	-	Plotis 3,8 – 4,3 cm., storis 0,3 – 0,6 cm., kai kurios dalys iš dvigubos skardos. Su įkaltom vinim.		Šurfas Nr. 3

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Medžiaga	l	b	h	Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
109	Neaiškus	Dalis	Geležis	-	-	-	-	Storis 0,5 cm., išgaubtas		Šūrfas Nr. 6 (70 - 80 cm. nuo žemės paviršiaus)
110	Vinis ?	Dalis	Geležis	6,8	-	-	-	Skersmuo stačiakampio skerspjuvio 0,5 – 0,8 cm.		Kv. A-B/5-6, B-C/5-6 (30 – 40 cm. gylis)
111	Apkalimo detalė	Dalis	Geležis	17,7	2,7	0,2	-			Pavienis radinys
112	Apkalimo detalė	Dalis	Geležis	15,0	2,7	0,2	-			-//-
113	Žvakidės dalis	Sveika	Bronza?	-	-	-	5,9	Skylutė per vidurį, šiek tiek išgaubtas.		-//-

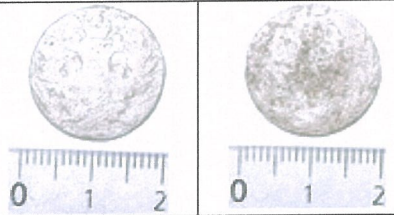
STIKLAS

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Spalva	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
114	Butelis	Dugnas	Žalia	Sienuelės storis 0,3 cm. Dugno skersmuo 8,1 cm.		Šūrfas Nr. 1 (80 cm. nuo žemės paviršiaus)
115	Butelis	Dugnas	Žalia	Sienuelės storis 0,4 cm. Dugno skersmuo 7,9 cm.		-//-
116	Butelis	Dugnas	Žalia	Sienuelės storis 0,45 cm.		-//-
117	Butelis	Kaklelis	Žalia	Sienuelės storis 0,3 cm. Angos skersmuo 2 cm.		-//-
118	Butelis	Kaklelis	Žalia	Sienuelės storis 0,3 cm. Angos skersmuo 1,7 cm.		Šūrfas Nr. 2 (80 cm. nuo žemės paviršiaus)
119	Butelis	Dugnas	Melsva	Storis 0,45 cm. Raidės kirilica: 3 H O		Šūrfas Nr. 3 (70 cm. nuo žemės paviršiaus, kubile)
120	Butelis	Dugnas	Žalsva	Keturkampis dugnas, storis 0,7 cm.		Šūrfas Nr. 3 (80 cm. nuo žemės paviršiaus, kubile)
121	Butelis	Dugnas	Žalsva	Keturkampis dugnas, storis 0,75 cm.		-//-
122	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,25 cm.		-//-
123	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm.		-//-
124	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,4 cm.		-//-
125	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,25 cm.		-//-

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Spalva	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
126	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,4 cm.		-/-
127	Stiklainis ?	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,45 cm.		-/-
128	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm.		-/-
129	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm.		-/-
130	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm.		-/-
131	Indas?	Šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm. Matomi užrašai (inicialai?) ?W.		Šūrfas Nr. 5 (50 cm. nuo žemės paviršiaus)
132	Butelis	Dugnas	Ruda	Sienelės storis 0,4 cm., dugno skersmuo 6,5 cm. ant dugno yra užrašai, sunkiai įskaitomi.		Šūrfas Nr. 6 (30 cm. nuo žemės paviršiaus)
133	Butelis	Dugnas	Žalia	Sienelės storis 0,6 cm., dugno skersmuo 8,0 cm.		Šūrfas Nr. 6 (70 - 80 cm. nuo žemės paviršiaus)
134	Butelis	Dugnas	Žalsva	Sienelės storis 0,4 cm., dugno skersmuo 9,0 cm.		-/-
135	Butelis	Šono šukė	Žalsva	Storis 0,3 cm.		-/-
136	Taurė	Kaklelis	Skaidri	Storis 0,2 cm. skersmuo 8,0 cm., suklijuota iš dviejų šukių.		Kv. A-B/2-3, B-C/2-3, A-B/3-4, B-C/3-4 (30-40 cm. gylis)

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Spalva	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
137	Taurė	Kaklelis	Skaidri	Storis 0,3 cm. skersmuo 7,0 cm.		-//-
138	?	Šono šukė	Skaidri	Storis 0,5 cm.		-//-
139	Langas	Šukė	Žalsva	Storis 0,2 cm.		-//-

KITI RADINIAI

Nr.	Dirbinys	Fragmentas	Medžiaga	l	b	h	Ø	Požymiai	Iliustracija	Radimo vieta
140	Neaiškus	Dalis	Oda	5,3	4,7	0,4	-			Šurfas Nr. 3 (60 cm. nuo žemės paviršiaus)
141	Moneta	Sveika	Sidabras	-	-	-	1,9	Averse dvigalvis erelis, datos nesimato, reverse užrašai 10 Groszy Pols, aplink lapai.		Pavienis radinys
142	Moneta	Sveika	Varis	-	-	-	1,95	Stipriai korodavusi, nieko nesimato.		-//-

ILIUSTRACIJŲ SAŖAŠAS

1. Dubingių smuklė prieš rekonstrukciją
2. Dubingių smuklė rekonstrukcijos metu
3. Dubingių miestelis ir smuklė. Bendras vaizdas rekonstrukcijos metu
4. Šurfai Nr. 1-7. Bendras vaizdas
5. Šurfas Nr. 1 iš rytų pusės
6. Šurfas Nr. 2 iš vakarų pusės
7. Šurfas Nr. 3 iš šiaurės pusės ir jame rastas kubilas
8. Šurfas Nr. 4 iš vakarų pusės
9. Šurfas Nr. 5 iš vakarų pusės
10. Šurfas Nr. 6 iš vakarų pusės
11. Šurfas Nr. 7 iš vakarų pusės
12. Šurfas Nr. 8 iš šiaurės pusės
13. Šurfas Nr. 9 iš pietų pusės
14. Šurfas nr. 10
15. Perkasa Nr. 1 ir joje rastas kaminas
16. Smuklės pietinės sienos pamatai
17. Smuklės vakarinės sienos pamatai
18. Griovio vieta prieš kasimą
19. Griovys. Bendras vaizdas šlaite
20. Griovys. Bendras vaizdas kalvos viršuje
21. Tipiniai griovio sienelių profiliai
22. Rieduliai valymo įrenginių vietoje ir šiukšlynų sluoksnis po jais
23. Smuklės pastatas rekonstrukcijos pabaigoje

ILIUSTRACIJOS

ILIUSTRACIJOS

1. Dubingių smuklė prieš rekonstrukciją

2. Dubingių smuklė rekonstrukcijos metu

3. Dubingių miestelis ir smuklė. Bendras vaizdas rekonstrukcijos metu.

4. Šurfai Nr. 1-7. Bendras vaizdas
iš vakarų pusės

iš rytų pusės

5. Šurfas Nr. 1 iš rytų pusės

6. Šurfas Nr. 2 iš vakarų pusės

7. Šūrfas Nr. 3 iš šiaurės pusės ir jame rastas kubilas

8. Šūrfas Nr. 4 iš vakarų pusės

9. Šūrfas Nr. 5 iš vakarų pusės

10. Šurfas Nr. 6 iš vakarų pusės

11. Šurfas Nr. 7 iš vakarų pusės

12. Šurfas Nr.8 iš šiaurės pusės

13. Šurfas Nr. 9 iš pietų pusės

14. Šūrfas Nr. 10

iš pietų pusės

iš rytų pusės

15. Perkasa Nr. 1 ir joje rastas kaminas

16. Smuklės pietinės sienos pamatai

17. Smuklės vakarinės sienos pamatai

18. Griovio vieta prieš kasimą

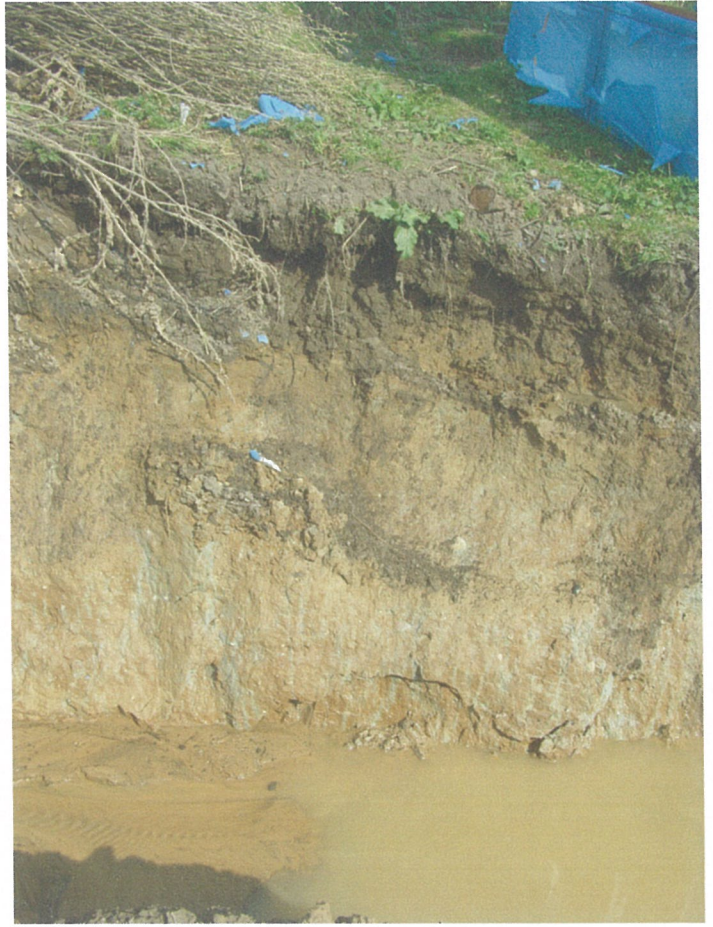

19. Griovys. Bendras vaizdas šlaite iš pietų pusės **iš šiaurės pusės**

20. Griovys. bendras vaizdas kalvos viršuje iš pietų pusės **iš šiaurės pusės**

21. Tipiniai griovio sienelių profiliai

22. Rieduliai valymo įrenginių vietoje ir šiukšlyno sluoksnis po jais

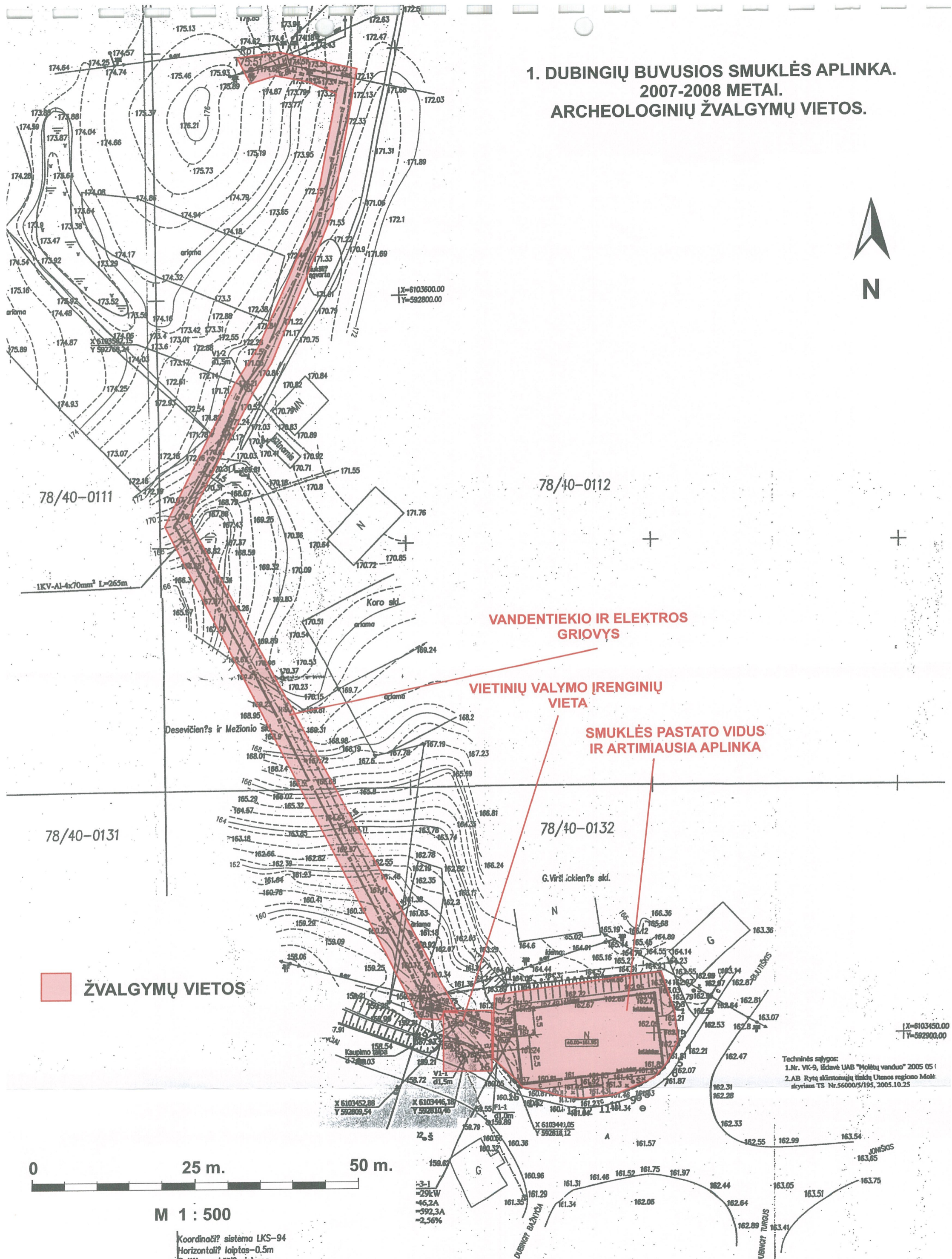
23. Smuklės pastatas rekonstrukcijos pabaigoje

BRĖŽINIŲ SAŲAŠAS

1. Dubingių buvusios smuklės aplinka. Archeologinių žvalgymų vietos. M 1:500
2. Dubingių buvusios artimiausia smuklės aplinka. Šurfų ir perkamos vietos. M 1:250
3. Dubingių buvusioji smuklė. Perkama Nr. 1. Planas. M 1:20

BRĚŽINIAI

1. DUBINGIŲ BUVUSIOS SMUKLĖS APLINKA.
2007-2008 METAI.
ARCHEOLOGINIŲ ŽVALGYMŲ VIETOS.

ŽVALGYMŲ VIETOS

Techninės sąlygos:
1.Nr. VK-9, išdavė UAB "Molėtų vanduo" 2005 05
2.AB Rytų skirstomųjų tinkle Utenos regiono Molėtų skyriaus TS Nr.56000/5/195, 2005.10.25

Koordinatų sistema LKS-94
Horizontali? laiptas-0.5m
Baltijos aukščių sistema

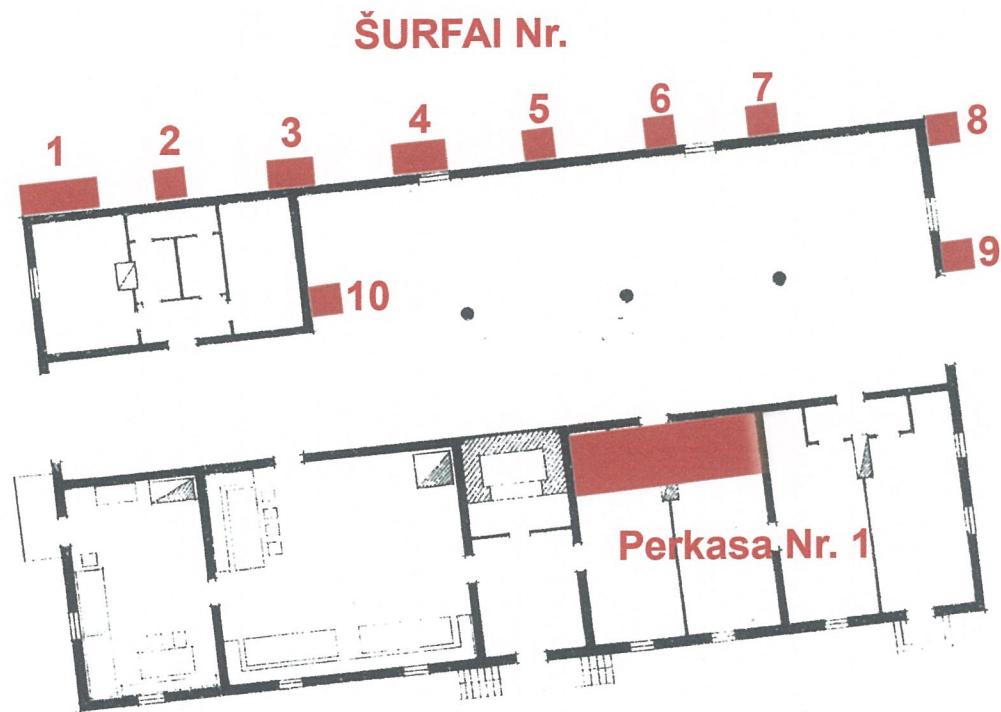
Firma "KUMPONAS"			
Pareigos	V.pavard?	Parašas	Data
Utenos apskr. Molėtų rajono Dubingi? sen. Dubingi? gyv. Asvejos reg. parko direkcijos atstovas techninės? sustiprinimas	Vadovas	V.Žulys	05.08
	Tyrin?jo	J.Sušinskas	05.08
	Brai??	A.Jankauskas	05.08

RESTAURAVIMO PROJEKTO UAB MONRESTA			
Atm. Nr.3025			
A476, 338	PV	J.Čižauskas	2005
6405	PDV	A.Šilovskis	2005
3288	PDV	A.Lindskaitis	2005

Poilsio bazė /buv. užvežiamieji namai- s ATV-516/ Dubingių mstl., Dubingių s., M
Pastato rekonstrukcija į informacinį centrą
Suvestinis inžinerinių tinklų planas M1:50

37

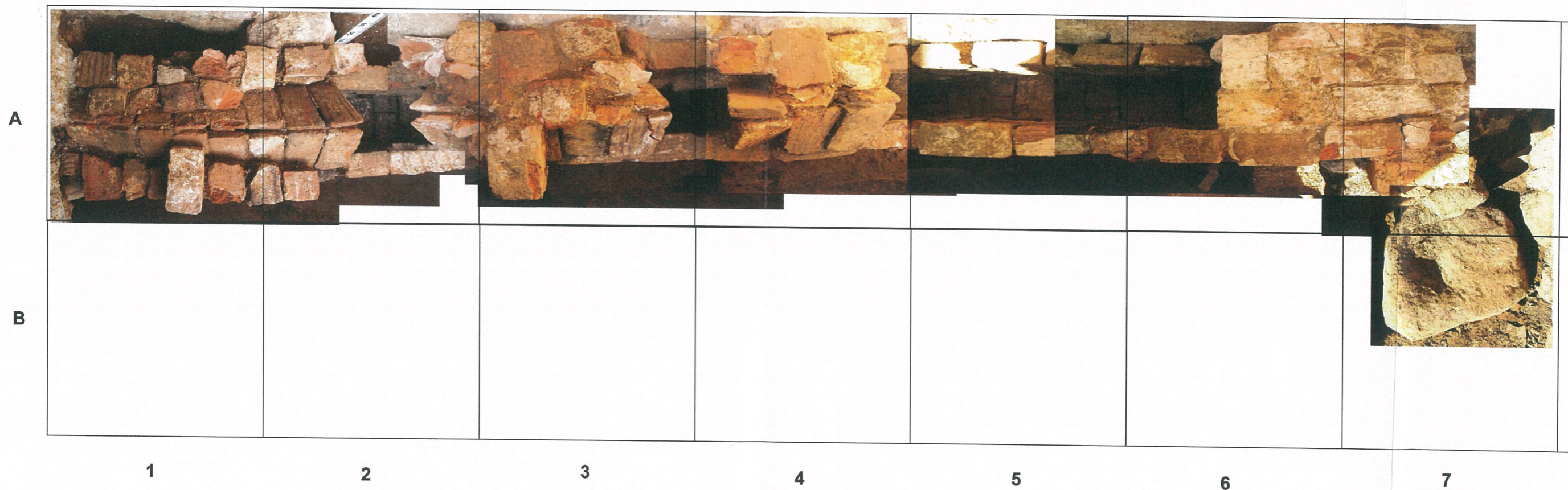
2. DUBINGIŲ BUVUSIOS SMUKLĖS ARTIMIAUSIA APLINKA.
2007 - 2008 METAI.
PERKASOS IR ŠURFŲ VIETOS.

M 1 : 250

 PERKASOS IR ŠURFŲ VIETOS

**3. DUBINGIŲ SMUKLĖS ŽVALGYMAI.
2007 METAI. PERKASOS Nr. 1 PLANAS.**

0 0,2 m. 1 m. 2 m.

M 1 : 20

PRIEDAI

Leidimas galioja iki 2007-11-30

LEIDIMAS

vykdyti archeologinius tyrimus

2007-05-16 Nr.43
Vilnius

Pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo 18 str. šis leidimas išduotas **R.Laužikui** vykdyti Dubingių smuklės (AtV 516) ir jos aplinkos, Dubingių mstl., Molėtų raj., **archeologinius žvalgymus,** taip pat naudoti elektronines priemones, sudarinėti planus, filmuoti, fotografuoti, piešti, rinkti radinius ir mėginius tiriamame objekte.

Tyrimų projektas: Archeologinio žvalgymo Dubingių smuklės (AtV 516) aplinkoje ir viduje, Dubingių miestelyje, Dubingių sen., Molėtų raj. Sav., Utenos apskr. projektas, 2007-05-15, Nr.43.

Kontrolės skyriaus vedėjas

LIETUVOS ETNOKOSMOLOGIJOS MUZIEJUS

p.d. Nr. 24, LT-33001 Molėtai, tel./faks: 8 - 383 45424
el.p. astro@moletai.omnitel.net

Tvirtinu :

Muziejaus direktorius

G. Kakaras

2008 m. gegužės mėn. 12 d.

EKSPONATŲ PRIĖMIMO NUOLATINIAM SAUGOJIMUI

AKTAS Nr. 08 - 1

2008 m. gegužės mėn. 12 d.

Šiuo aktu pažymima, jog muziejaus vyr. rinkinių saugotojas Rimvydas Laužikas, negražinamai perduoda Lietuvos Etnokosmologijos muziejui archeologinių žvalgymų metu Dubingių smuklės vietoje 2007 m. surastus radinius, kurie pagal "Ekspонатų priėmimo nuolatiniam saugojimui aktą" Nr. 08 - 1 priimami nuolatiniam saugojimui Lietuvos Etnokosmologijos muziejuje.

Viso nuolatiniam saugojimui Lietuvos etnokosmologijos muziejuje priimta 142 (vienas šimtas keturiasdešimt du) eksponatai.

Nuolatiniam saugojimui priimamų eksponatų sąrašas (16 pslp.) pateikiamas kaip šio akto priedas.

Perdavė R. Laužikas

Priėmė vyr. rinkinių saugotojas

R. Laužikas

Vyr. rinkinių saugotojas R. Laužikas

Aktas sudarytas 2 egzemplioriais

LIETUVOS TSR
PAMINKLŲ APSAUGOS IR
KRAŠTOTYROS DRAUGIJA

REDAKCIŅĖ KOMISIJA:

KOSTAS ALEKSYNAS,
VACYS MILIUS,
VANDA MISEVIČIENĖ,
STASYS SKRODENIS (pirmininkas),
ANTANAS STRAVINSKAS,
ANTANAS TYLA,
NORBERTAS VĖLIUS,
ALOYZAS VIDUGIRIS

DAILININKAI:

VIJA LIPSKYTĖ-TARABIDIENĖ,
RIMTAS TARABILDA

DUBINGIAI

VILNIUS 1971

užusieniai: Urvinis, Papilakolnis, Kumpy, Trokołowkis, Uzuwozis, 1768 m.— Azolkis, Rurakalnis. 1735 m. pažymėtos pievos: Poboļey, Lawinia, Kiszkieregis, Kimsinia, 1740 m.— Garnis, 1762 m.— Skierdymas, Szuderasis, 1777 m.— Gubesa, Trakie, Santokinis, Sapegalnis, Puszylinis, Awinkinia, Berzoļukas, Rudymas, Sudaliszki, 1816 m.— Zyrgapiewis, Deylinia, Darymas, Szłapiała.

Dubingių krašte yra daug ežerų ir upelių. XVII—XVIII a. inventoriuose užrašyta šie ežerai: Ołka, Iłga, Berzes, Wirunglis, Jodenis, Rudasele, Krakinis, Purwinis, Oszerinis, Warlinis, Razginis, Grasaytis, Kopinis, Szolnajtis, Zydrelis, Jodynys, Delinis, Oszalinis, Snieginis, Awelinis, Azys, Warkinis, Unglinis, Dekiszkis, Giluzys, Pastuwelis, Aklis, Janulinis, Zerdjale, Wiatrołouzis, Aszginelis, Kolszynelis, Jodynėlis, Mienasinis, Kuprynys, Walksztynis, Baładele, Blakatynis, Bluzenis ir Galinis, taip pat ir upeliai: Iłga, Unksztys, Bradamay ir kt.

Pažymėtinos ir lietuviškos valstiečių pavardės. 1685 m. minimi: B. Gaydys, J. Nanelis, S. Szwedelis, T. Kukutis, K. Szukalis, K. Szunapetris, J. Skiersis, M. Wizynis, M. Gagiała ir kt. 1735 m. Dubingių dvare gyveno M. Okinia, J. Skrablinis, K. Bocianis, G. Giedrys, M. Barczys, G. Czywelis, S. Zydelis, J. Gaxis, M. Lyndynia (Lindyna), B. Builis, M. Warginis, B. Stukas, J. Garnis, M. Sniegis, J. Palusis, J. Jusis, S. Kurminis, T. Trumpakois, J. Kirulis ir kt.

Irena

Jučienė

Dubingių

karčema

Dubingių gatvių — kelių — sankryžoje jau antras šimtmetis stovi karčema. Lietuvoje nuo seno karčemas buvo priprasta statyti gerai matomose vietose — netoli

bažnyčių, rotušių ir kelių sankryžose¹; taip pastatyta ir Dubingių karčema. Ji stovėjusi priešais paparinę bažnyčią². Kaip teigia istoriniai šaltiniai³, karčema buvo pastatyta 1842 m. Ji tuo metu atrodžiusi taip: eglinių rąstų sienos buvusios pastatytos ant akmeninio mūro pamatų, dengta šiaudais. Fasadas į pietų pusę, prie pagrindinio įėjimo buvęs gonkelis su keturiomis kolonomis. Durų iš viso buvę dešimt — dvejios dvivėrės ir aštuonerios vienvėrės; viena krosnis iš švediškų pilkų koklių, o kita — plytų. Keturi langai turėję po aštuonis stiklus, šeši — po penkis. Prie karčemos buvusi didelė ratinė — stadala arkliams, o stadalos gale rūšys. Įvažiavimas į stadalą iš šiaurinio karčemos galo, o pietiniame kampe — tvartas. Karčema buvusi ištęsto stačiakampio formos, dydis 41×21¼ lokco (lokcas — 57 cm).

Sulyginus aprašytąją karčemą su dabar čia stovintia, matyti, kad kalbama apie tą pačią. Tačiau tai ne pirmoji miestelio karčema. XVIII a. pradžios ir XIX a. pradžios istoriniai šaltiniai⁴ Dubingių karčemą jau mini.

1967 m. vasarą, iškasus keletą perkasų prie karčemos ir jos viduje, pasirodė, kad dabartinės karčemos vietoje yra buvęs mažesnis medinis pastatas; jis yra su-

¹ K. Čerbulėnas, Užvažiuojamųjų namų architektūra.— Lietuvos TSR architektūros klausimai, III, Vilnius, 1966, p. 143—164.

² Parapinė bažnyčia Dubingiuose stovėjusi nuo Vytauto laikų. XVI a. pr. bažnyčia buvusi perstatyta, o XVII a. pr. vietoje medinės pastatyta mūrinė.— Lietuviškoji enciklopedija, Kaunas, 1939, t. VII, st. 75, 76.

Dabar čia jokios bažnyčios nebėra. Vietos gyventojų pasakojimu, 1947 m. ji sudegusi.

³ 1848 m. Dubingių palivarko inventorių (Dubingių pastatų aprašymas).— CVIA, f. 716, ap. 1, b. 3042, l. 3a.

⁴ 1735 m. Dubingių inventorių.— CVIA, Radvilų f., sk. 25, b. 924, l. 12; 1760 m. Dubingių inventorių.— Ten pat, b. 925, l. 59; 1762 m. Dubingių inventorių.— Ten pat, b. 927, l. 4; 1774 m. Dubingių inventorių.— Ten pat, b. 929, l. 2; 1808 m. Dubingių inventorių.— CVIA, f. 716, ap. 1, b. 2978, l. 2a; 1841 m. Dubingių palivarko inventorių.— CVIA, f. 716, ap. 1, b. 2997, l. 4a—5a.

deges⁵. Labai galimas dalykas, kad čia ir bus stovėjusi šios karčemos pirmtakė, ką mini ir istoriniai šaltiniai. Senajai karčemai sudegus, toje pačioje vietoje, teritoriją praplėtus į šiaurės ir pietų pusę, ant akmeninių pamatų buvo pastatytas naujas medinis pastatas — Dubingių užvažiuojamieji namai — karčema. Kaip ir daugelis XIX a. pirmosios pusės Lietuvos karčemų, ji buvo drauge užkandinė ir viešbutis.

Kai karčema su ratine, gyvenamasis korpusas turi keletą durų, einančių į ratinę; taip yra ir Dubingių karčemoje.

Dabartinės karčemos pamatai, sienos ir sienų konstrukcija labai panaši į gyvenamo pastato. Statyta iš aptašytų eglinių rąstų, viduje yra septynios patalpos, atskirtos rąstų sienomis. Stogas dvišlaitis, dengtas gontais ir sudaro tris ketvirtadalius viso pastato aukščio. Fasadas turi klasicizmo elementų. Šiaurūrinėje centrinio įėjimo pusėje buvęs šulinys. Perkasai parodė, kad prieangis, kuriame buvusi rūkykla, turėjo plūkto molio aslą, o gyvenamos patalpos — lentų grindis. Vietos žmonės apie šią karčemą dar prisimena nemažai.

Jonas Staškevičius, 75 metų amžiaus*, visą savo gyvenimą pragyvenęs Dubingiuose, prisimindamas, ką apie karčemą yra kalbėjęs tėvas, pasakojo taip. Jo tėvas dirbęs prie tos karčemos. Caro Nikolajaus laikais karčema, malūnas ir miškai buvo nuomojami iš Tiškevičiaus. J. Staškevičius šio Tiškevičiaus vardo neprisimena, bet sako, kad karčema buvusi pastatyta Tiškevičiaus Albino. Lietuvos buržuazijos valdymo metais karčema jau priklausė girininkijai. Iš girininkijos ją nuomojo žy-

⁵ I. Tučienė, Dubingių karčema (rankraštis), 1967, p. 5–7.— Paminklų konservacijos instituto archyvas (toliau — PKIA).

* Visų informatorių amžius nurodomas, koks buvo apklausos metu — 1967 m.

dai, tačiau jų nuosavybė karčema niekada nebuvo. J. Staškevičius dar prisimena nuomotojus: Punšą, Iršą, Zomčiką, Zomčiko uošvį Rachmelį. Iršai nuomuojuant, karčemoje buvo ne restoranas, o monopolis.

Prie Rachmelio degtinę pardavinėję gorčiais. Čia užsukdavo pakeleivių iš Utenos, Molėtų. Stalų restorane buvo iki 15, apstatyti jie buvo taburetėmis.

Vokiečių okupacijos metais Dubingių karčemoje buvo surengtas žydų drabužių pardavimas — varžytynės.

Jonas Viešnickas (58 metų) gyvena Dubingių miestelyje. Čia gyveno jo tėvai, čia gimė ir augo jis pats. J. Viešnickas pasakoja, kad Dubingių karčemą buržuazinės Lietuvos laikais valdė Antašvilskis Rachmelis. Jis buvęs vietinis, čia gyvenę ir jo tėvai. Dešinėje karčemos pusėje (šiaurės rytų dalyje) tada buvo krautuvė, o kairėje (pietvakarių dalyje) — restoranas. Vokiečių okupacijos metais (1941—1944) kairėje karčemos pusėje buvo didelė krautuvė.

Per karą karčema nenukentėjo. Pokario metais joje buvo gyvenama, o kairėje pusėje buvo valstybinė krautuvė — nuo 1957—1958 m. iki 1965—1966 m. — iki buvo priešais pastatyta universalinė parduotuvė.

Karčemoje, kaip jau minėta, dešinėje pusėje buvo gyvenama. Įsikūrus tarybiniam ūkiui „Už taiką“, ten gyveno melžėjos, o karčemos aiklidėje (ratinėje) buvo laikomi tarybinio ūkio gyvuliai. Čia buvo įrengtas ir pieninės punktas. Pieninei grindys buvo išlietos cementu. Prieš tai jos buvusios medinės.

Prieš 10 metų karčema buvo taisyta — perdengta dalis stogo. Kiek Jonas Viešnickas atsimena iš savo vaikystės, karčema buvusi dengta gontais. Statyta ji tik iš tašytų rąstų, nėra jokių piūklu piaustymo žymių.

J. Viešnickas pats statybos meistras, 1967 m., restauruojant karčemą, dirbo meistru ir brigadininku. Ki-

tas Dubingių miestelio gyventojas, Pranas Samotavičius (52 metų), dirbęs prie karčemos restauracijos darbininku, J. Viešnicko pasakojimus apie Dubingių karčemą patvirtino.

Dubingiškiai teigia, kad jų miestelyje turgaus niekada nebuvo. Jie važiuodavę į Giedraičių, Molėtų, Paberžės turgus. Karčemą lankydavo tik pravažiuojantys, o vietos gyventojai – sekmadieniais, kai suvažiuodavo į bažnyčią.

Panašiai apie Dubingių karčemą pasakojo ir kiti seniausi Dubingių ir aplinkinių kaimų gyventojai – Staškūnas, Vladas Izvietkauskas, Jonas Giedrys, Antanas Giedrys, Alfonsas Akinis.

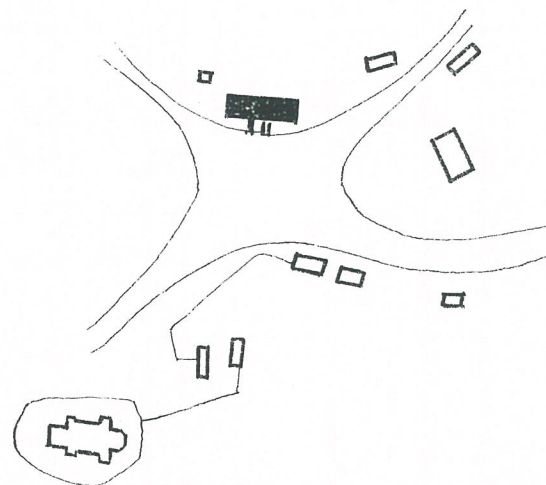
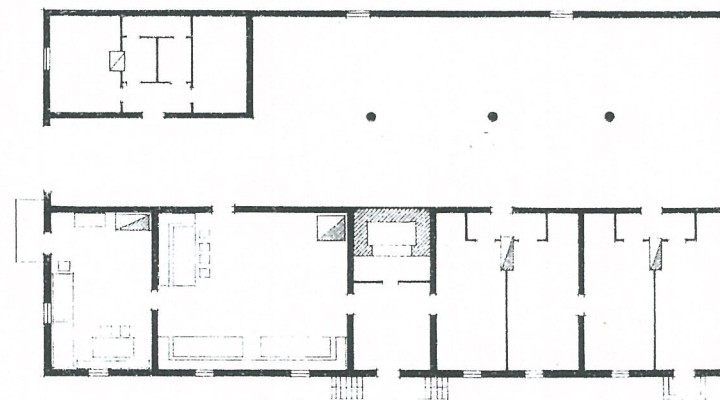
Istorijos šaltiniai rodo, kad karčemos (užvažiuojamieji namai) buvo statomos jau XIV a.⁶ XVI–XVII a. Lietuvos inventoriuose atsispindi karčemų paskirtis, reikšmė ir skaičiaus augimas⁷. XVI a. Lietuvoje smulkių karčemų buvo jau taip gausu, kad jos sudarė 50% Lietuvos miestelių gyvenamųjų pastatų, o kai kur net ir daug daugiau – pavyzdžiui, Kurtuvėnų mieste XVI a. pabaigoje buvo 33 gyvenamieji namai ir 30 karčemų, Radviliškyje – 40 namų ir 51 karčema ir t. t. Karčemos buvo statomos iki XIX a. pabaigos, tačiau jau kiek rečiau, ir tuose kaimuose bei miesteliuose, kur toliau nuo geležinkelio.

Karčemos buvo liaudies susibūrimų vieta. Jos buvo ir viešbučiai, valgyklos-užkandinės, čia būdavo vakarėliai ir susitikimai. Čia valstiečiai pergaltodavo savo bėdas ir aptardavo, kaip kovos su savo išnaudotojais, burdavosi sukilimams ir t. t.

⁶ Lietuvos TSR istorijos šaltiniai, t. I, Vilnius, 1955, p. 59–60; K. Čerbulėnas, Užvažiuojamųjų namų architektūra, p. 143–164.

⁷ K. Jablonskis, Istorijos archyvas, t. I, Kaunas, 1934, p. 316–421; K. Jablonskis, M. Jučas, Lietuvos inventoriai XVII a., Vilnius, 1962, p. 332.

XIX a. II pusėje, paplitus geležinkeliams, karčemų smarkiai apmažėjo – vietoj jų atsirado viešbučiai, valgyklos ir t. t. Šiandien Lietuvoje karčemų turime neperdaugiausiai. Šiuo metu jomis susirūpinta, kaip medinės architektūros paminklais, ir jos valstybės yra saugomos.

Dabartinės Dubingių karčemos planas ir situacijos schema.
D. Čepienės brėž.

1965 m. Dubingių karčemos stovis jau buvo toks, kad norint dar išsaugoti, būtinai reikėjo ją kuo greičiau tvarkyti. Tuo tikslu 1965 m. architektas R. Bunkus padarė karčemos apmatavimus, o 1967 m. pradėta kapitaliai ją tvarkyti — restauruoti bei konservuoti. Dabar Dubingių karčema saugoma ir, kaip būdingas XIX a. I pusės karčemų tipas, laikoma architektūros paminklu; ji yra didžiausia rytų Lietuvoje. 1968 m. tolesnės paminklo eksploatacijos projektą paruošė archit. D. Čepienė⁸. Dabar karčema naudojama Kultūros ministerijos darbuotojų kultūriniais ir gamybiniais poreikiams. Vasaros metu ten daugiausia vyksta seminarai. Žiemą čia laika praleidžia Dubingių kultūros namų saviveiklininkų rateliai.

*Meilė
Lukšienė*

Iš Dubingių apylinkės švietimo praeities

Dubingiai taip netoli Vilniaus, pagrindinio Lietuvos kultūrinio centro, kad ilgą laiką, matyt, šių apylinkių gyventojai mokslo ieškojo sostinėje. Feodalizmo epochoje mokyklų buvo reta, ir todėl jas steigti pašonėje didelio miesto su palyginti nemažu mokyklų skaičiumi atrodė neprasminga. Iš dalies, tur būt, todėl ligi pat XIX a. vidurio Vilniaus apskrityje itin maža mokyklų. Tuo tarpu nežinome nė vienos pradinės mokyklos Dubingių apylinkėje, kuri būtų senesnė, nei XVIII a. pabaigos.

Edukacinės komisijos metu, ypač dar energingai susidomėjus parapišiais mokyklomis tos komisijos nariui

⁸ D. Čepienė, Buvusios Dubingių karčemos pritaikymo praktiniams tikslams projektas (rankraštis), 1968, p. 1—4.— PKIA.

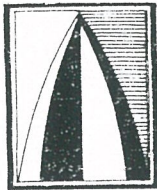
steigėjui vysk. I. Masalskiui, nuo 1773 m. visoje Vilniaus vyskupijoje ėmė palyginti gausiai dygti parapišias mokyklas. I. Masalskis reikalavė iš savo klebonų jas steigti, ir jie klausė. Vis dėlto mokyklos buvo nedidelės: po kelis, daugiausia — po keliolika mokinių. Dažnai ir tų pačių mokyklų gyvavimas būdavo neilgas. Viename kuriame šaltinyje pažymėta mokykla, žiūrėk, jau ilgus metus niekur nebeminima. Visai priešingas vaizdas vakarinėje Lietuvos dalyje: ten mokyklos žymiai stambesnės, turinčios kartais per šimtą mokinių; daug pastovesnės. Vadinasi, ten buvo gilesnė mokyklos tradicija. Ji kūrėsi daugelio veiksmų veikiamai: ir ekonominių, ir kultūrinių. Iš pirmųjų žymėtinas tas faktas, kad rytinėse Lietuvos srityse buvo žymiai daugiau lažinių valstiečių, mažiau stambesnių miestelių, iš viso mažiau laisvų žmonių, taigi čia mažiau buvo išsivystę ir prekybini-piniginiai santykiai, todėl ir pačių žemesniųjų sluoksnių poreikis mokėti raštą turėjo būti ne toks ryškus. Jei vakarinėje dalyje dažnai pradinės mokyklos laikėsi pačių žmonių iniciatyva ar bent didžia dalimi jų remiamos, tai rytinėje nemaža lėmė klebono ar, rečiau, dvarininko pastangos mokyklą išlaikyti. Tai būdinga ir Dubingių apylinkėms.

Pirmosios mūsų turimos žinios apie Dubingių apylinkės mokyklas siekia vos XVIII a. pabaigą. 1777 m. Dubingiuose veikė parapišinė mokykla, kurioje mokėsi keturi bajoriukai ir dešimt valstiečių vaikų, o 1781 m.—devyni bajorai ir du valstiečiai¹. Artimiausios tuo pačiu metu veikusios mokyklos dar buvo Joniškyje (1777 m.—du bajorai, dvylika miestiečių ir valstiečių, 1781 m.—aštuoni miestiečiai ir du valstiečiai, 1782 m.—tik aštuo-

¹ T. Wierzbowski, Szkoły parafjalne w Polsce i na Litwie za czasów Komisji Edukacji Narodowej (1773—1794), Kraków, 1921, p. 205.

2182

~~2182~~

2182

LTSR Kultūros Ministerija

PAMINKLŲ KONSERVAVIMO INSTITUTAS

Rytų Lietuvos architektūros paminklai.

komp. F5-
obj. 2182

Istoriniai tyrimai
Istorinės apybraižos

VAA

F. 1049

Ap. 11

B. 260

Atv 516 Dubingiai, buv. smuklė, Molėtų raj.

Dubingiai - sena Lietuvos gyvenvietė, istorijos šaltiniuose žinoma nuo XIV a. pradžios. XV a. pradžioje Lietuvos didysis kunigaikštis Vytautas čia įkūrė katalikų bažnyčią, pastatė naują pilį¹. Nuo 1486 m. gyvenvietė jau vadinama miesteliu². XVI a. čia buvo Radvilų giminės dvaras, stovėjo Kalvinų bažnyčia³, todėl, kaip ir prie kiekvieno dvaro ar miestelyje turėjo būti ir smuklių (karčemų).

1784 m. nurodoma, jog Dubingių smuklė stovėjo į šiaurę nuo bažnyčios, ant kalno, prie kelio į Inturkę ir Molėtus⁴.

1841 m. Dubingių smuklės inventoriuje pažymima, jog smuklė sena, dengta šiaudais, vienas jos galas ant plytų mūro pamatų. Joje dveji vartai į ratingę. Viename smuklės gale - "šinkavimo" kambarys, į kurį yra durys iš ratingės (stadalos). Tame "šinkavimo" kambaryje stovėjo du kambarius apšildanti krosnis su išvestu virš stogo kaminu. Lubos buvo iš lentų. Stovėjo 2 lentiniai suolai. Buvo trys langai su įvairaus dydžio stiklais ir dar vienos durys į gatvę. Dešinėje buvo šoninis kambarys, kuriame buvo 1 mažas ir 2 didesni langai su skirtingo dydžio stiklais. Stovėjo 2 lentiniai suolai. Po "šinkavimo" patalpa buvo mūrytas rūsys, į jį buvo patenkama iš šoninio kambario. Rūsyje buvo mažas langelis su dviem kryžmai įmūrytais geležiniais virbais (grotomis). Priešais šinkavimo kambarį buvo dar vienas kambarys, turėjęs du didesnius ir vieną mažesnę langą su mažais stiklais, švedišką

plytų krosnį su traukos anga į kamina, esantį ratinėje (kaminas buvo mūrytas iki pastogės, virš stogo išvestas medinis). Šalia to kambario už pertvaros buvo dar vienas nedidelis kambarėlis. Abiejuose kambariuose lubos lentinės, grindų nebuvo. Be to, šalia karčemos buvo ledainė (medžio rėtinys žemėje), dengta šiaudais, ir daržinė, perstatyta iš bravoro⁵.

Greičiausiai ši smuklė sudegė, nes 1842 metais jau buvo pastatyta nauja. Atliekant 1967 m. smuklės tyrimus buvo rasta, kad smuklė stovi anksčiau sudegusio pastato vietoje⁶.

1842 m. naują smuklę pastatė tuometinis Dubingių valdytojas Benediktas Tiškevičius⁷. Smuklės projektuotojas nežinomas.

1848 m. Dubingių palivarko inventoriuje nurodoma, jog Dubingių smuklė statyta 1842 metais iš eglinio medžio, ant mūro pamatų, su ratine yra 41 uolekties ilgio ir 21,25 uolekties pločio. Stogas dengtas šiaudais, kaminas išvestas virš stogo. Pagrindinis jos fasadas atgręžtas į pietų pusę, jo centre iš akmenų mūrytos gonkos (su 4 kolonų portiku, apvestos turėklais). Viduje buvo priemenė, "šinkavimo" kambarys, dar trys kambariai, ratinė - joje buvo svirnelis ir prie sienos pritaisytos ėdžios. Į ratinę vedė dveji dvivėriai vartai. Pačioje karčemoje buvo 8 vienvėrės durys, 2 švediškos krosnys (viena iš pilkų koklių, kita iš plytų), kepimo krosnis ir virykla. Keturiuose smuklės languose buvo po 8 stiklus, o penkiuose - po 6 stiklus; langines turėjo visi 9 langai (atsiderinėjo tik viena langų pusė). Lubos visoje smuklėje buvo iš storlenčių (z tarcic), o svirnelyje - iš lentų (z desek), grindų nebuvo - buvo asla (podłoga z ziemi ubita). Po ratinės kampu buvo rūšys, mūrytas iš plytų, į jį buvo pa-

tenkama pro duris, esančias svirmelyje. Smuklėje stovėjo du dideli "šinkavimo" stalai, 2 mažesni, 5 kėdės ir trys taburetės (zydlow 3). Be to, šalia smuklės buvo ledainė - į žemę įkastas rąstų rentinys, dengtas šiaudais. Prie smuklės buvo daugiau kaip du margai daržo, aptverto žabų tvora, ir sklypelis pievos (2 vežimai šieno)⁸.

Taigi, lyginant 1841 ir 1848 m. smuklių aprašymus, matyti, jog 1842 m. statytoji smuklė buvo šiek tiek didesnė, pasikeitė jos atskirų patalpų išdėstymas. Pavyzdžiui, 1841 m. rūšys buvo po "šinkavimo" kambariu, o 1848 m. jau po ratine.

1867 m. aprašant smukę nurodoma, kad ji yra iš tašyto medžio, dengta šiaudais, 42 aršinių ilgio ir 21 aršino pločio, su dviem kaminais, tačiau viena smuklės pusė visiškai sena. Vidaus patalpos tokios pat, kaip ir 1848 m., išskyrus tai, kad sugriuvusi plytų krosnis. Pažymima, kad virtuvė yra priemenėje. Dviejuose kambariuose buvo supuvusios lentų grindys, kituose - asla. Buvo reikalinga perdengti šiaurinės pusės stogą, apmušti lentomis kairės pusės (nuo įėjimo) sienas. Ledainė buvo visai supuvusi ir baigė griūti⁹.

Kadangi pasakyta, jog kairiąją smuklės pusę reikia apmušti lentomis ir viena (vadinas, kairioji) smuklės pusė visai sena, be to, smuklė turi nevienodo dydžio langus, persi mintis, jog statant ją 1842 metais, jos daliai buvo panaudoti išlikę senosios smuklės rąstai ar net pusė smuklės. Tačiau tai prieštarautų 1967 m. tiriant smuklę nustatytiems faktams, jog prieš tai stovėjusi - sudegė. Galimas daktas, kad sudegė tik smuklės dalis, ji apdegė, ~~ir 1842 m. buvo~~ ~~reikalinga smuklės dalis~~ ir 1842 m. buvo pastatyta tik jos dalis nauja, iš naujos medžiagos.

1869 m. smuklę nuomojo R. Levinas. Tais metais smuklės kairiosios pusės sienos dar nebuvo apmuštos lentomis, stogas šiaurinėje pusėje neperdengtas. Reikėjo padirbti naujus langus, smuklės dešinėsios pusės dviejuose kambariuose perkloti grindis ir pastatyti naują krosnį, nes senosios krosnies plytas prieš 14-ką metų išvežęs raštininkas Gintautas ir panaudojęs Žeimiškių palivarko krosnių remontui. Reikėjo įdėti grindis kairiojoje smuklės pusėje už "šinkavimo" kambario esančiame kambarėlyje, nes iš po juo esančio rūšioėjo šaltis¹⁰. Taigi, rūšys buvo ne tik po ratinės kampu, bet ir po kambariu, turbūt po visu kairiuoju smuklės galu.

Vėliau smuklė turbūt buvo ne kartą remontuojama, tačiau jos išplanavimas išliko iki 1965 metų.

Po Pirmojo pasaulinio karo smuklė priklausė girininkijai, ji buvo išnuomojama žydams. Viena jos pusė tarnavo senajai paskirčiai, antrojoje pusėje buvo krautuvė. Po Antrojo pasaulinio karo keirėje jos pusėje buvo krautuvė, kitoje pusėje – gyvenamosios patalpos. Ratinėje buvo laikomi tarybinio ūkio galvijai. Be to, buvo įrengtas pieno priėmimo punktas, kuriame medinės grindys buvo pakeistos cementinėmis¹¹.

1967 m. smuklė sugriuvo¹². 1969 m. ji buvo atstatyta pagal architektės D. Čepienės projektą¹³, remiantis architekto R. Bunkaus 1965 metų apmatavimais. Smuklė buvo pritaikyta Kultūros ministerijos darbuotojų kultūriniais ir gamybiniais poreikiams¹⁴.

Atstatant smuklę išlaikytas senasis jos planas. Tik dešinės pusės kambariuose padarytos pertvaros. Be to, senojoje smuklėje turbūt nebuvo durų kairiajame jos gale ir priekinio fasado dešiniajame kampe (pastarosios turbūt iškirstos vieto-

je lango), kadangi jau minėtame 1848 metų inventoriuje minimos tik 8 durys. Pasikeitė ir langų skaičius.

Šiuo metu pastatas panaudojamas turistinės bazės poreikiams.

Šaltiniai ir literatūra:

1. B a t ū r a R. Dubingių pilis XIV-XVI a. - Dubingiai, V., "Vaga", 1971, p. 41.
2. A l e x a n d r o w i c z St. Geneza i rozwój sieci miasteczek Białorusi i Litwy do połowy XVII w. - Acta Baltico-Slavica, Białystok, Białostockie towarzystwo naukowe, 1970, t. 7, p. 68.
3. B a t ū r a R. Op. cit., p. 44-48.
4. CVIA, SA, b. 18580. Pabaisko dekanato statistinis aprašymas 1784 m., p. 68.
5. CVIA, f. 716, ap. 1, b. 3848. Inwentarz folwarku Dubinek... 23 IV 1841... sporządzony, l. 5v.
6. J u č i e n é I. Dubingių karčema. - Dubingiai, V., "Vaga", 1971, p. 67-68.
7. J u č a s M. Dubingių praeitis. - Dubingiai, V., "Vaga", 1971, p. 54; J u č i e n é I. Op. cit., p. 67.
8. CVIA, f. 716, ap. 1, b. 3923. Inwentarz folwarku Dubinek ... do dziedzictwa Benedykta hr. Tyszkiewicza należnego, przy kontrakcie trzyletnim arędownym... Ignacemu Glinskiemu i Mikołajowi Siękiewiczowi wydany, roku 1848 sporządzony, p. 3v.
9. CVIA, f. 716, ap. 1, b. 3984. Černovyje bumagi ob opisaniu v 1867 g. imenija Dubinok i vsiech folvarkov, l. 3.

10. CVIA, f. 716, ap. 1, b. 3988. Černovyje liustrcionno-go opisanija imenija Dubinok... 1869 g., l. 7.

11. Ju č i e n é I. Op. cit., p. 68-69.

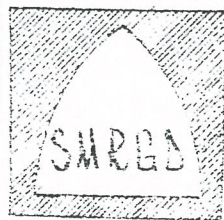
12. Ju č i e n é I. Dubingių karčemos tyrimo ataskaita (mašınrašėtis), 1967, p. 1(3). - PKI archyvas, Nr. F 5-218.

13. Č e p i e n é D. Dubingių karčema. Pritaikymo praktiniams tikslams projektas. Architektūrinė-statybinė dalis. V., 1968. - PKI archyvas, Nr. F 2, 238-1.

14. Ju č i e n é I. Dubingių karčema, p. 72.

1979 V 7

A. Baliulis

LTSE KULTŪROS MINISTERIJA

SPECIOMONSLINĖ RESTAURACIJOS
GAMYBINĖ DIREKTIVĖ

DUBINGIŲ KARČIAMOS TYRIMO
ATASKAITA

INV. NR. 211

VILNIUS 190⁸

~~F. 11~~
~~10/14~~
10 85

VAA	
F.	1019
AP.	11
B.	85

(Cubingių km. Molėtų raj.)

1. Lietuvos karčiamos

Lietuvos karčiamų-užvaldymo pastatų istorija¹ rodo, kad Lietuvoje karčiamos buvo statomos jau 14 amž.² 16-17 amž. Lietuvių inventorių aprašymuose atsispindi karčiamų paskirtis, reikšmė ir jų augimo skaičius. 16 amž. ji jau taip gausi, kad vidutinėje Lietuvos miestelių gyvenamųjų pastatų skaičiuje jos sudarė 50%, kai kur net ir žymiai daugiau. Pav. Kurtuvėnų mieste 16 amž. pab. buvo 33 gyvenami namai ir 30 karčiamų, Račviliškio m. 40 namų ir 51 karčiama ir t.t. Karčiamos buvo statomos iki 19 a. pab. 19 a. jau kiek rečiau ir tuose kaimų ir miestų vietovėse kur toliau nuėjo geležinkelio. Karčiamos turėjo didelę reikšmę liaudies gyvenimui. Jos buvo kaip viešbučiai, valgyklos-užkandinės, vakareliams-gaguonėms ir susitikimams organizuoti (susitikimų salės). Čia valstiečiai pergalvodavo savo bėdas ir kovas būdus prieš savo išnaudotojus, burdavo si sukilimus ir t.t. 19 amž. II pusėje, paplitus geležineliams, karčiamos pakeičiamos viešbučiais, valgyklomis ir t.t.

Rašytiniai šaltiniai Lietuvos karčiamų klausimu rodo, kad pagal medinę liaudies statybą-pastato plano schemą, konstrukciją ir architektūrinių formų, bei jų funkcinę paskirtį, Lietuvoje karčiamos suskirstytos į 4-rius pagrindinius tipus -

1. vieno korpuso namas (pailgo stačiakampio forma)
2. Kryžminio plano -"-
3. Kampinės formos -"-
4. Su uždaru ar pusiau uždaru keturkampiu kiemu namas¹

Kiekvienas karčiamos tipas dar turi variantus, kuriuos apibūdina patalpų išplanavimas, išskirstymas bei įėjimai įvairiuose

1. Žiūr. literatūros sąrašą
2. Rašytiniai šaltiniai mini, o panešiai paskirties pastatai gal buvo statomi ir ankščiau, bet tam kol kas neturime istorinių šaltinių

1. Gana smulkiai karčiamų tipus nagrinėja K. Čerbulienė, Lietuvos TSR architektūros klausimai t. III, Vilnius, 1966 psl. 14

Pažymėtina, kad ankstyvesnės karčiamos buvo statytos iš apvalių rąstų, o 18 a. pab. iš aprašytų rąstų (pušinių, eglinių). Statybai naudojo medį, molis ir plytų akmenų mūrą bei mūrinių medžiagų. Dengė šiaudais, gontais, čerpėmis. Lietuvos karčiamos turi daug bendro su lenkiškomis ir baltarusiškomis karčiamomis, tačiau dar pagrindiniai statybos bruožai jas skiria. Lenkiškomis būdingas laiptinis stogas, kolonos, arkos, rąstai lėgus, sienos baltintos, tinkuotos ir turi daug patalpų (net 14). Lietuviškos, lenkiškos ir baltarusiškos karčiamos turi daug bendri plano schemoje, vidaus interjere (turi nuo 7-10 patalpų), architekturiniuose elementuose lietuviškų karčiamų skirtumas pastebimas pastato ilgio ir pločio santykiuose. Mūsų karčiamų planas nesudėtingas, aiškus, turi nuo 7-10 patalpų ir jos atskirtos skersinėmis išilginių rąstų sienomis stogai dominuoja pusskliautiniai (pusvaloniniai) ir rečiau keturšalėliai. Stogai buvo dengiami šiaudais, gontais. Karčiamų pamatai, sienos ir stogų konstrukcijos turi daug panašumo su mūsų gyvenamųjų pastatų konstrukcijomis. Išoriniuose fasaduose turi gotikas-neogotikos, baroko ir klasicizmo elementų. K. Čerbulėnas pateikdamas Z. Glozario nuomonę, kuri buvo iškelta 1907m., kad tarsi Lietuvoje gominavimos apvalių rąstų karčiamos ir sienos būvančios nebaltintos, autorius dalinai palaiko, dalinai tą nuomonę paneigia. K. Čerbulėnas sako, kad "...Tiesa, Lietuvoje rečiau pasitaiko medinių karčiamų baltintomis sienomis..."¹, bet vistiek, autoriaus nuomone, pasitaiko ir jos būna apkaltos iš lauko lentomis. Tačiau autorius nemurodo savo nuomonės šioje srityje ne tik šaltinių, bet ir dujų žaliavų.

1. K. Čerbulėnas, Lietuvos TSR Architektūros klausimai, t. III, Vilnius, 1966, 148.

2. DUBINGIŲ KARČIAMA

1967m. balandžio 24 d. Spec. MRGD-vės administracijos palia
nu buvo apžiūreta Dubingių ^{m.} karčiama. Ji šiuo metu jau nugriu
si ir atstatinėjama pagal . . . 1965-1966 m. . . . . m. padarytus are
Butkaus apmatavimus, kai karčiama dar stovėjo.

Susipažinus su rašytiniais šaltiniais apie Lietuvos karčiam
Dubingių karčiamos planais, apžiūrėjus karčiamą vietoje ir iškas
8-nis perkusus (~~0,5m x 0,5 x 0,5m, 1m x 0,5 x 0,5m, 0,5m x 0,5 x 0,5m~~ . . . . .
0,5m x 0,5 x 0,5m, 1m x 0,5 x 0,5m, 0,5m x 0,5 x 0,5m . . . . .
olijokas)
šiā karčiamą trumpai būtų galima apibūdinti taip:

Dubingių karčiama pastatyta gatvių sankryžoje /žiūr. plg./
netoli čia buvusios priešais parapijinės bažnyčios.

Apžiūrėjus karčiamą vietoje, atrodė, kad ji yra ankščiau
siai iš 18a. pab., o gal būt ir 19 a. prad. Tą tvirtina ir staty
binė medžiaga - tašyti rąstai. Tašytų rąstų karčiamos ^{asir} periodo 18
pab., kai tuo tarpu ^{senesnių} karčiamų sienos būdavo apvalių rąstų.
~~Antra sienos buvo baltinomos, tinkuojamos.~~ Trečia - čia rastos
^{och.} trys 19 a. pab. Nikolajaus I laikų monetos.

Tačiau Dubingių istorinė praeitiā rodo, kad gyvenvietė čia
sena ir nuo Vytauto laikų netoliese priešais šią karčiamą buvo ^{bažnyč}
^{je} perstatyta, o 17 a. ^{je} perstatyta pagrindinai iki pamatų, ^{nuc} kuri išbuvo
iki 20 anš. vid. (1945m. 47 m. sudegė). Kadangi karčiamos jau nuo
save statybos pradžios buvo statomos gerai matomose vietose -
pirmiausiai netoli bažnyčių, retušių ir kelių sankryžuose, vargu
ar Dubingių km. gyvenvietė, turėjusioje bažnyčią nuo Vytauto laik
šioje kelių sankryžoje ir netoli parapijinės bažnyčios, iki 18 an
pab. net 19 a. pradž. būtų neturėjusi karčiamos. Tuo labiau, kad
čia iškastās perkusės rodo, kad dabartinė karčiama stovi ant čia
ankščiau stovėjusio ir sudegusio medinio pastato. Sudegęs pastata
pagal karčiamoms būdingą situaciją pilnai galėjo būti pirmtakas

dabar čia stevinčiai karčiamai?

Iškastas 8-nias, nors ir labai nedidelias perkasas (0,5x0,5 0,5m.), karčiamos statybas ir laike istorijas išaiškino tikslu, paaiškėjo:

1) Dabar stevinčios karčiamos vietoje yra stovėjęs mažesniapiatis (lyginant su dabartine karčiamu) medinis pastatas ir jis yra sudėgęs. Vėliau šioje vietoje, praplečiant siaurės ir pietų link teritorijas terena, pastatytas naujas medinis pastatas - užvažiuojantieji namai - karčiamu. Jos paskirtis yra buvusi, kaip žinoma iš Lietuvos karčiamų funkcionalinės paskirties - karčiamu-užkandinė, kartu ir viešbutis, bet be ratines - stadalo. Ženės kasimo darbai ir rastos Nikolajaus I 19 amž. monetos rodo, kad ratinė (stadala) čia pristatyta vėliau. ^{Žinoma, kad tuos} Tą patvirtina ir karčiamų tipai (be ratinių), tai galiniai pastatai, kurie turėjo priemenę su didžiule virene - kaminiu ir įėjimus iš galo, šono ir kampe. Visa tai atitinka ^{ir} mūsų ^{šalinę} karčiamai. Pristādčius ratinę, arkliams, įvažiavimas į ratinę būna iš pastate galų ir yra kampe tvartas, kurie dydį sudaro 3/4 pastate aukščiau. Kai karčiamu su ratine, tad gyvenamas korpusas turi keletą durų išeinančių į ratinę, kas taip pat atitinka ^{šalinę} mūsų karčiamai.

2) Remiantis iškastų perkasų ženės sluoksniais, dar negalima duoti pilno atsakymo, ar karčiamos gyvenamasis korpusas nuo savo statybos pradžies buvo tokie dydžie ir turėjo pailgo stačiakampio formą, kaip jis atrodo šiandien. Kad atsakyti, reikėjo dar padaryti kelias perkasas, bet tuo metu buvo labai šlapia ir ne visur buvo galima prieiti. Gyvenamasis korpusas pilnai galėjo būti praplėstas, pristatant čia ratirų kuo jau netenka abejeiti.

3) Šioje karčiamoje, be abeje, kaip Lietuvos 16-17a. Reinventoriuose rašoma, interjeras buvo apšildomas molio arba kalčių krosnimis, nors buvo ir neapšildomų patalpų. Užkandinės patalpai būdinga buvo vienas - trys dideli stalai, pasieniais pla-

(Dubingis) 3.

tūs suolai ir kėdės. Mūsų karčiamos) *pruogės* turėjo molio pluktą aslą, o gyvenami kambariai lentų grindis. 20 anž. lentų grindys buvo pakeistos į 7-8 cm³ storio betone sluoksnio grindis¹. Kadangi mūsų karčiama pastatyta 18-19 anž. riboje stogas daugiau galėjo būti jau ne šiaudais, o gontais dengtas².

3. PERKASŲ APIBŪDINIMAS

Kaip jau minėta tekste, norint išsiaiškinti Dubingių karčiamos statybas istoriją, čia buvo iškastos labai nedidelės 8-nios perkastos. Šiose perkasose, kurios buvo iškastos karčiamos gyvenamo korpse teritorijoje, žemės sluoksniai buvo tie patys, o skirtumas buvo tik jų stovyje. Antra - ne visose perkasose vienuodame gylyje pasirodė vanduo. Bendrai, vanduo gana aukštai ir vietinių žmonių pasakojimu, pavasari, ežerų vanduo užtvindė net kelias, prasi- nantį pro karčiamos priekinį fasadą (ryt. pusėje). Pirmiausiai vanduo pasirodė 1 ir 3 perkasoje, išsikasus vos 50-70 cm gylio. Kitose perkasose buvo išsikasta nuo 1 m iki 1,30 m ir nebuvo vandens. Trečias skirtumas perkasose, nebuvo kultūrinio sluoksnio - prieš tai buvusio ir sudegusio medinio pastato likučių, kas pastebėta kitose perkasose (Nr. Nr. 1, 2, 3, 5). Perkasoje Nr. 1 ir Nr. 7 pastebėtos žemės užpylimas, kuris padarytas tikslu, praplečiant statybinį plotą. *laikė link*

Kaip jau minėta, kadangi žemės sluoksniai visose perkasose be nurodytų skirtumų kartojasi, tada duodamas tik vieno perkasoje Nr. 1 žemės sluoksnių aprašymas. Kitų perkasų duodami žemės sluoksnių piūvie plaheliai bendrai orientacijai.

PERKASAS Nr. 1

/žiūr. schematiškai pažymėtų perkasų vietą/

1. 19a. betonas buvo pradėtas naudoti tik gynybiniuose įtvirtiniuose, o kaimo sąlygomis tik apie 20 a. vidurį.
2. Kaip rodo likučiai karčiamos raida? *die puos*

Perkasas buvo iškastas karčiamos gyvenamo pastate šiaurinėje patalpoje prie šiaurinės vidaus sienos. Perkaso dydis 0,5x1 m, o gylis 1,20 cm. Perkase pastebėta šie žemės sluoksniai:

1. 10-12 cm storio sujungtos žemės sluoksnis su plytų ir medienos likučiais.
2. Po juoėjo 7-8 cm storio supuvusių medinių grindų likučiai.
3. Po grindų likučiais pasirodė 2-9 cm storio šlyno spalvos užpiltas smėlis.
4. Po pastaruoju sluoksniuėjo 55-60 cm storio intensyvu juodos žemės sluoksnis - kultūrinis sluoksnis. Sluoksniu sudėtis - sudegusios medienos anglys. Sluoksnis rodo, kad čia būta medinio pastato, kuris yra sudegęs. Jokie archeologinės medžiagos kultūrinis sluoksnis nedavė.

5. Po šiuo kultūriniu sluoksniu pasirodė molis ir vanduo. Perkaso šiaurinėje dalyje prie karčiamos šiaurinės sienos iš vidaus pusės pasirodė griuvenų sluoksnis /plytų nuolaužos, kalkių gabalai/, kuris rodo ^{kad čia pradarytos} užpylimas tikslu praplėsti teritoriją.

I Š V A D O S

1. Dubingių karčiama statyta ant čia ankščiau stovėjusio ir sudegusio medinio pastato, kuris taip pat pilnai galėjo turėti karčiamos paskirtį (remiantis Lietuvos karčiamų ir Dubingių istori-
ne praeitimi).
2. Statant Dubingių karčiamą, praplėstos teritorijos terena šiaurės ir pietų link, atliekant čia žemės užpylimo darbus (pietinėje dalyje smėlinšas žvyras, o šiaurinėje plytų nuolaužų griuvenos).
3. Dabartinės karčiamos gyvenamasis korpusas statytas 18-19 a. riboje. Ji pradžioje buvo karčiamos-užkandinės tipo. 19a. prie karčiamos gyvenamo korpuse (kuris t.p. 19a pilnai galėjo būti praplėstas?) buvo pristatyta ratinė (stadale arkliams ir tvartui).

4. Kadangi karčiama pagrindinai praplėsta 19 a. pradžia, jos stogas greičiau buvo gontų kaip šiaudų.

5. Karčiamos sienės (kur kamamai pažymėtos plane) turėjo pluktą aslą, o gyvenamos patalpos medines lentų grindis. Karčiamos interjere turėtų būti molio ar kalkių krosnys, 2-3 dideli stalai, pasieniais platūs suolai ir keletas kėdžių.

7. Drg. K. Čerbulėnas rašo, kad Dubingių karčiama 19a. I pusės ir kad gyvenamosios, užkandinės (karčiamos) ir viešbučio patalpos atskirtos skersinėmis rąstų sienomis, stogas užima 3/4 viso pastato aukščio. Autorius karčiamą matė, ^{dar} ~~kad~~ nenugriuvusią! (LTSR architektūros klausimai, III p.15).

*reikia
štai
daryti*

PASTABA - Norint išvengti pirmo išpūdie klaidų ir patikslinti karčiamos statybos raidą, manau, kad istorikui ir architektui mažiausiai reikia pabūti pilną dieną ir pagrindinai ištyrinėti šią karčiamą. Antra - reikalinga paklausinti vietos gyventojų ir užrašyti buvusią karčiamos paskirtį 19-20 amž.

*reikia, nes yra štai
štai daryti.*

Literatūra

1. K. Jablenskis, Istorijos archyvas, I t. Kaunas, 1934 m.
2. K. Jablenskis, M. Jučas, Lietuvos inventariai XVIIa. Vilnius, 1962.
3. V. Abranavičius, Feodalinių žemių valdų Lietuvoje inventorių aprašymas, Vilnius, 1963m.
4. Lietuvos TSR istorijos šaltiniai, I t. Vilnius, 1955, p. 59-60.
5. K. Čerbulėnas, Senoji medinių pastatų konstrukcija, Valstybinis LTSR architektūros paminklų apsaugos inspekcijos metraštis, I, Vilnius, 1958, p. 89.
6. K. Čerbulėnas, Lietuvos TSR architektūros klausimai, III, Vilnius, 1966 psl. 143-164, Užvažiuojamųjų namų architektūra.

J. S. Jučienė

Vilnius,

1967.V.24

*Pastaba - 1968 m. I. mėn. iškom. medžiagos apie Vilniaus
Barabara, CVI, f. 3A, k. 4130, p. 70¹⁹ šio meto dokumentas.
kuris rodo, kad Dubingiuose turėjama gyvenamoji 18 a. vid.
(1767-1768 - dokumentai), ir kad stogas ^{terzovinis} ~~terzovinis~~ ventis.*

Ką vietos gyventojai pasakoja apie Dubingių karčiamą.

Staškevičius Jonas 75 metų ančiaus, visą save gyvenimą pragyvenęs prie Dubingių (apie 1 km nuo Dubingių), prisimindamas iš savo tėvo pasakojimus, apie karčiamą pasakojo taip - Jo tėvas dirbęs prie tos karčiamos, malūno ir miškų valdyboju. Cere Nikola-
jaus laikais karčiama, malūnas ir miškai buvo nuomojami iš Tiške-
vičiaus. J. Staškevičius Tiškevičiaus vardo neprisimena, bet sako,
kad karčiama buvusi pastatyta Tiškevičiaus Albino. Lietuvos buržuazijos valdymo metais (A. Smetonas) karčiama jau priklausė girininkijai. Iš girininkijos ją nuomok žydai. J. Staškevičius dar prisimena žydus, kurie buvo prieš Rachnelį (apie kurį pasakojo J. Viešnickas). Būtent - Punšas, Rafalio tėvas, Iršas, Zomčikas, Zomčika uošvis Rachnelis. Iršas laikais karčiamoje buvo ne restoranas, o monopelis. Karčiamą visą laiką nuomojo vien tik žydai, tačiau ši karčiama niekada nebuvo žydo nuosavybėje iki pat vokiečių laikų (1941 m.).

Kadangi karo metais su lenkais Dubingiai buvo parubežis, karčiamos arklidėje stovėjo raitelių arkliai, o gyvenamoje karčiamos dalyje 30 Lietuvos raitelių - "geležiniai vilkai".

Prie Rachnelio degtinę pardavinėjo gerčiais. Čia užsukdavo pakeleiviai iš Utenos, Molėtų. Stalų restorane buvo iki 15 vienetų ir apstatyti taburetėmis.

Vokiečių metais visa Rachnelių šeima, o tuo pačiu ir kiti Dubingių žydai buvo sušaudyti prie Ukmergės Graužėčių miške. Vokiečių metais toje karčiamoje buvo žydų skudurų pardavinimas - varžytinės

Viešnickas Jonas, ^m 58 metai, gyvena Dubingių miestelyje. Čia gyveno jo tėvai, čia gimė ir augo jis past. J. Viešnickis pasakoja, kad Dubingių karčiamą Lietuvos buržuaziniais (A. Smetonos) laikais valdė žydelis Antašvilskis Rachnelis. Žydelis buvęs vietinist. Čia gyvenę ir jo tėvai. Jo valdymo laikais dešinėje (šiaur. rytų pusėje) karčiamos pusėje buvo krautuve, o kairėje restoranas (pietų vakarinėje dalyje). Vokiečių metais (1941-43 m.) kairėje pusėje buvo didelė krautuve. Karo metais karčiama nenukentėjo.

ir pokario metais joje buvo gyvenama, o kairėje pusėje iki 1957-58 m. buvo valstybinė krautuva. Krautuva čia išbuvo iki buvo pastatyta (priešais karčiamą dabar ji stovi) universalinė parduotuvė. Nauja krauruva buvo pastatyta 1965-66 m.? Tačiau iki karčiamos nugriuvė (1966m.) joje be krautuvos, kaip jau minėta, dešinėje pusėje buvo gyvenama ir čia gyveno melžėjos, o karčiamos arklidėje (račinėje) buvo laikoma Dubingių tarybinio ūkio "Už taiką" gyvulių ferma. Čia buvo įruoštas ir pieninės punktas. Kai čia buvo įruošta pieninė, grindys buvo išlietos cementu. Prieš tai grindys buvusios medinės. Prieš 10 metų ^{karčiama buvo} buvo taisytas - dalinai perdengtos stogas. Kaip jis atsivėna nuo savo vaikystės, karčiama buvusi dengta gontais. Mireš Giedris Motiejus 94 metų, bet nei jis, nei jo tėvas neatsimena kas galėjo statyti Dubingių karčiamą. Karčiama pastatyta, tik *is šiuo laiku* ir neturi jokių piuklu pilaustymo žymių.

J. Viešnickas pats statybos meistras ir dabar (1967m.) dirba prie karčiamos restauracijos, kaip meistras ir brigadininkas. Jam pasakojant apie Dubingių karčiamą buvo Samotavičius Pranas. P. Samotavičius taip pat vietinis gyventojas, jam 52 metai ir gyvena Dubingių miestelyje. Jis patvirtino J. Viešnicko pasakojimus apie Dubingių karčiamą. P. Samotavičius taip pat dirba prie karčiamos restauracijos kaip darbininkas.

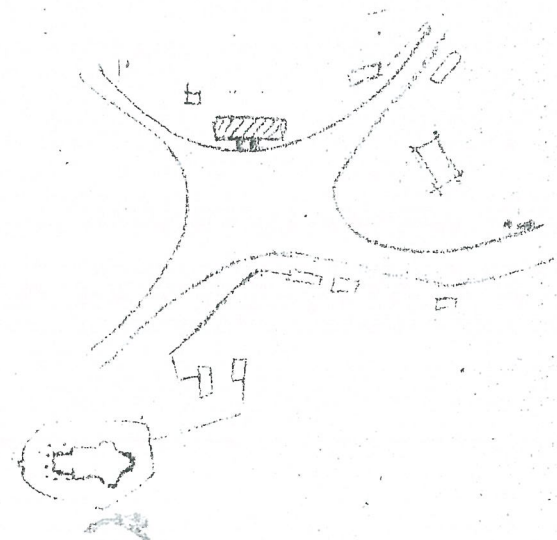
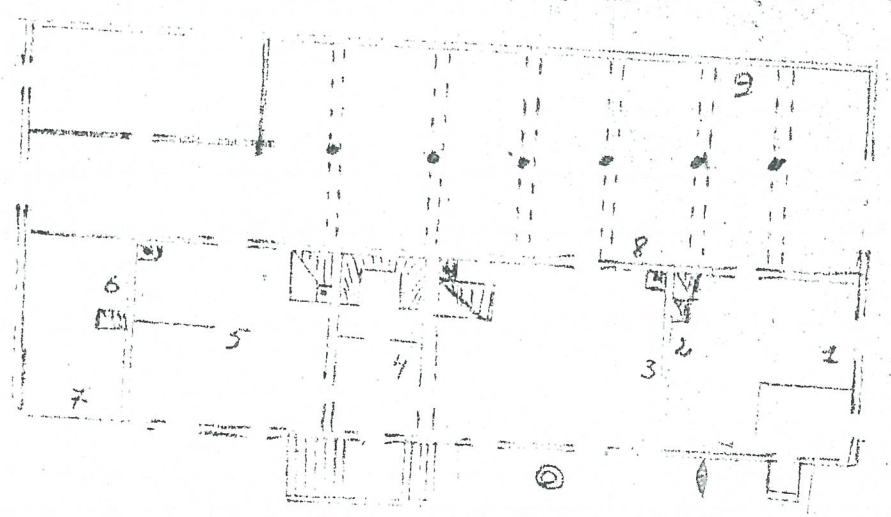
Pasakoje piliečiai teigia, kad Dubingių m. niekada nebuvo turgavietė. Bietes gyventojai važiuodavo į Giedraičių, Molėtų, Paberžės, Pakrojanų turgus. Karčiamą lankydavo tik pravažiuojantys ir vietos gyventojai sekmadieniais, kai suvažiuodavo į važnyčią.

Panašiai apie Dubingių karčiamą papasakojo ir kiti seniausieji Dubingių m. ir aplinkinių kaimų gyventojai, kaip Staškūnas, Izvietkauskas Vladas (gyvenantys mieste), Giedris Jonas, Giedris Antanas, Akinis Alfonsas ir kiti.

Dubingis, Karėiškosios

schematinis planas, čia N. pary-
metas perbūvų vietos.

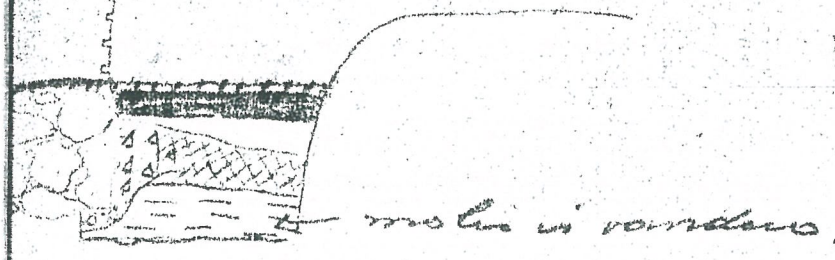

Pastaba — perbūvų aukštis interius skelbta
esamo žemės paviršiaus — 0,9 lin
skaitinėjimas žemėje.

- namas žemės paviršium 10-12cm. storis
- kumurių medžiagos grindys, st. 7-8cm.
- betono slėptuvė, st. 5-7cm.
- rotinis (stačialapis) mūris, st. 10-15cm.
- sienos — plytų ir kalkių lietuviškos, st. 60-15cm.
- supiltas smulkius žvyras, st. 90-120cm.
- žemės, molis geltona spalva, 20-30cm.
- raudona spalva, plekta molis (karėiškosios)
- alkių bei kumurių didelis kamienas — mūris.

puuväli julkas

Pestura dydis — 1m
0,5m. julkas, 1,30m. yllä

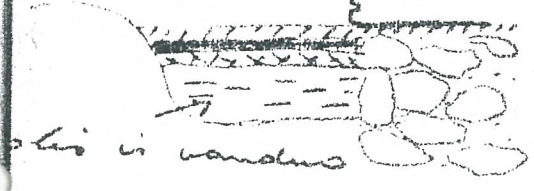
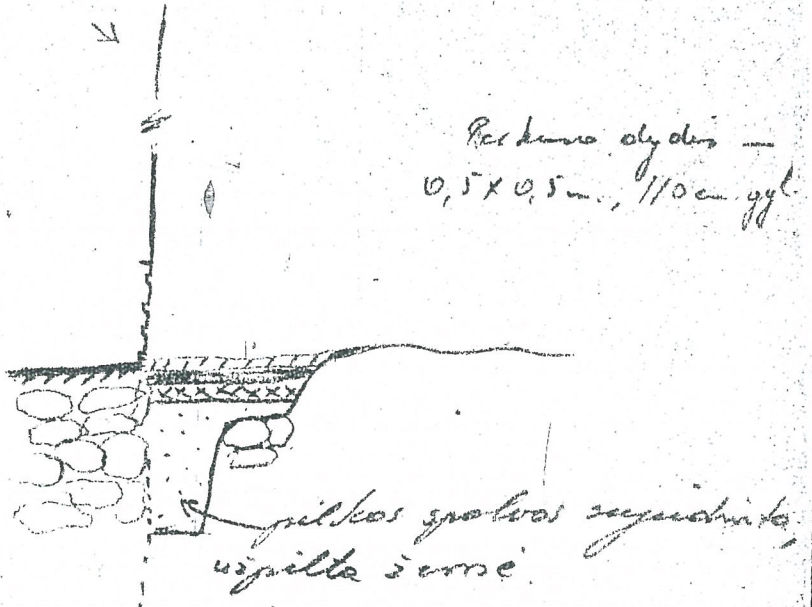

Pesturas Nr 2

Pestura dydis —
0,5 x 0,5m., 110cm. yllä

Pesturas Nr 3

Pestura dydis — 2
0,5m. yllä 80cm. yllä

Pesturas Nr 5

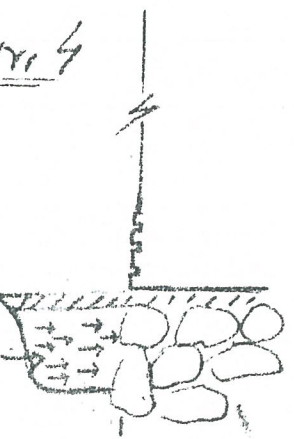
betonas

suvisia halava, ta
si styma spalvas melni
su tonu lin.

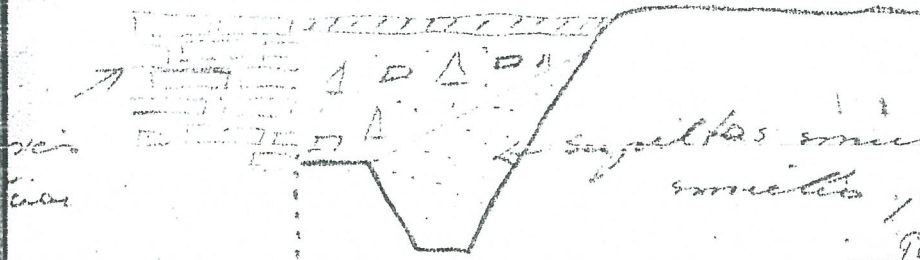
Pestura dydis —
0,5 x 0,5m. yllä 135cm.

Pesturas Nr 4

raunas sp
kiltas molis
dydis —
0,5m. yllä 0,5m.

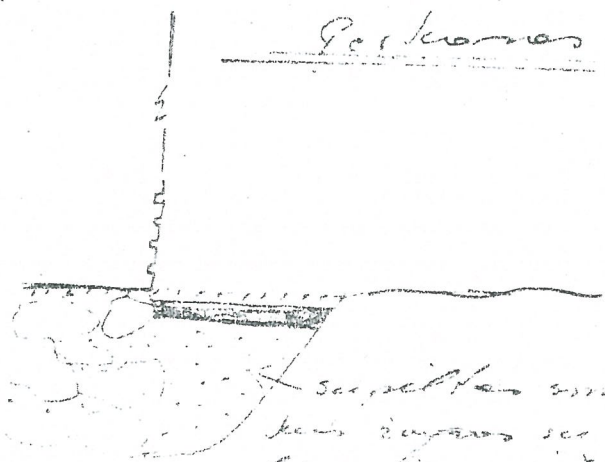
Peckness No 6

suojella smulkin suojella
smulkin suojella

Peckness dydies - 1.5 m. dia
70 cm. ytl. 10 / 1.5 m. ytl.

Peckness No 7

suojella smul-
kin suojella suojella
suojella

Peckness dydies - 1.0 m x
50 cm. ytl. 95 cm.

Peckness No 8

siemmi, oltta
suojella smulkin

Peckness dydies -
0.7 x 0.7 m. ytl. 80 cm.

Peckness No 9

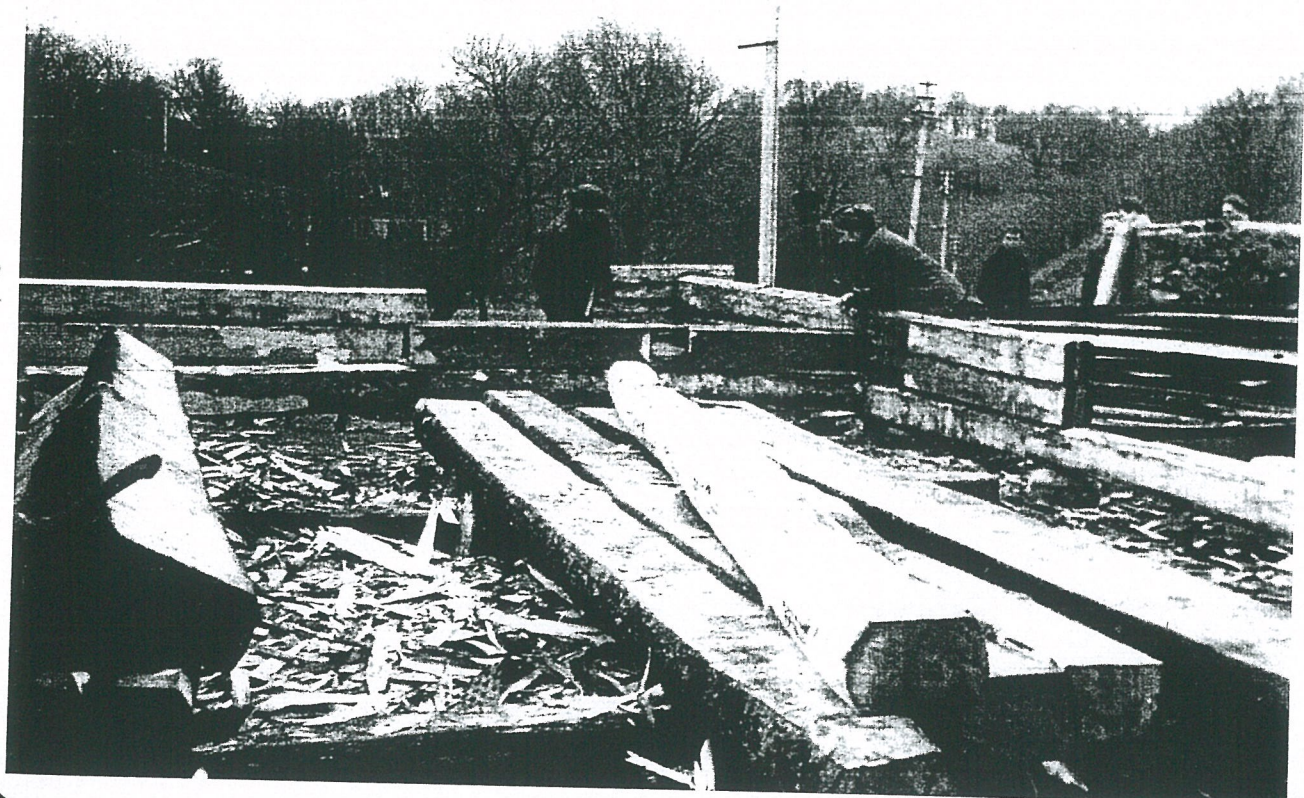

siemmi, olttonas suojella smulkin

Peckness dydies - 1.8 / m. ytl. 30 - 60 cm.

Dubinska karēnā
Pekšonas N.5.

1

1

2

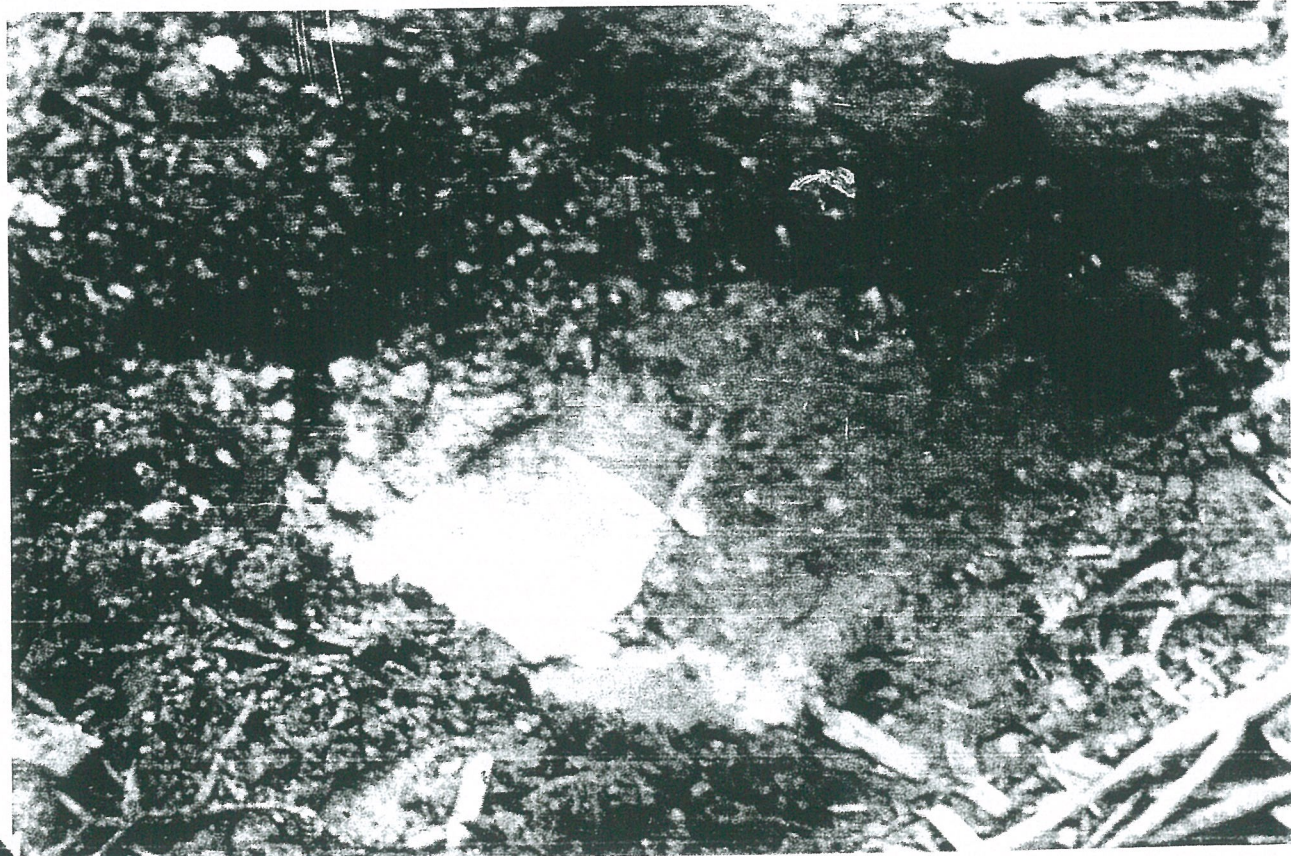
Jās cīnīties par labu —
stāvēt kopā.

STIRGĀ UZPILDĒ

67

Perkussus M 2

2.

PI MTA IŠ:

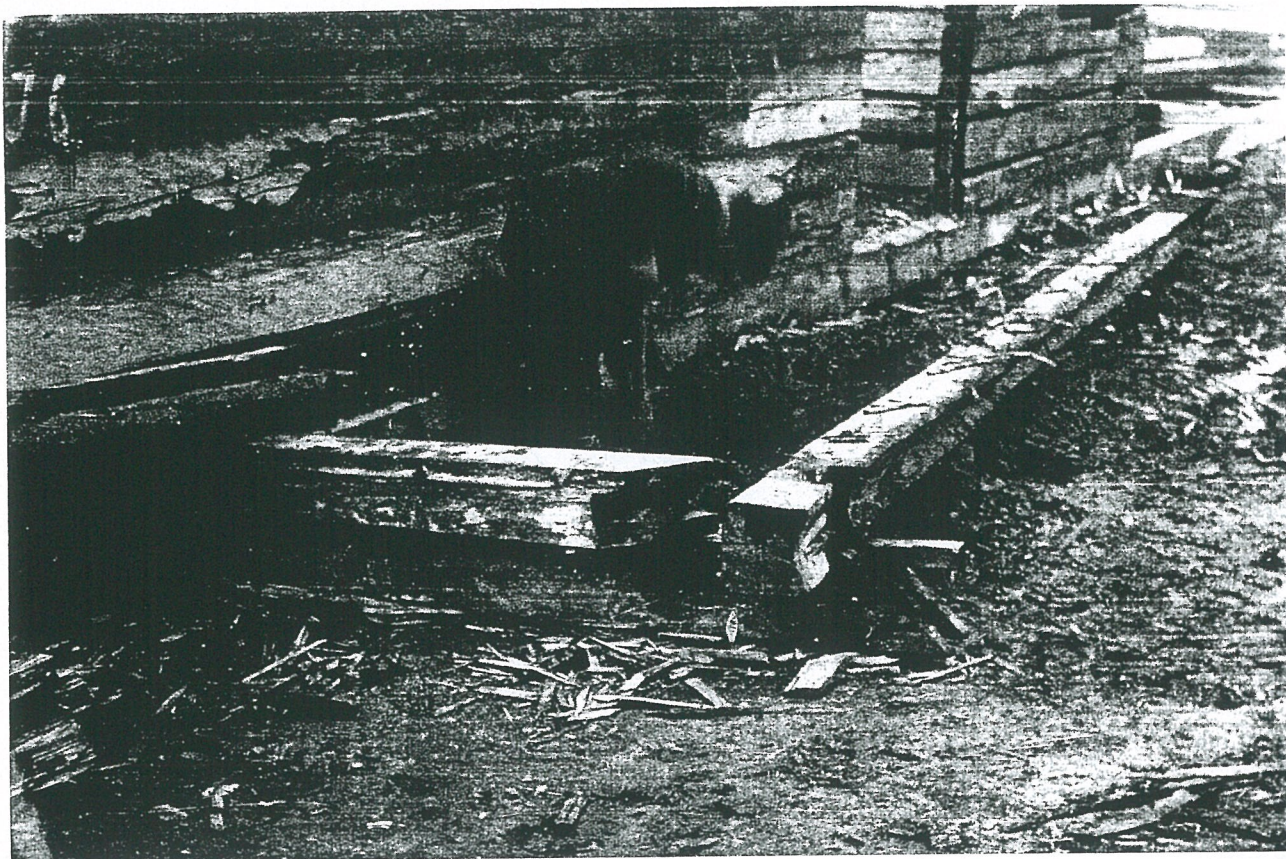
FOTOGRAFO
TYRĚ
UŽPILDĚ

196
196

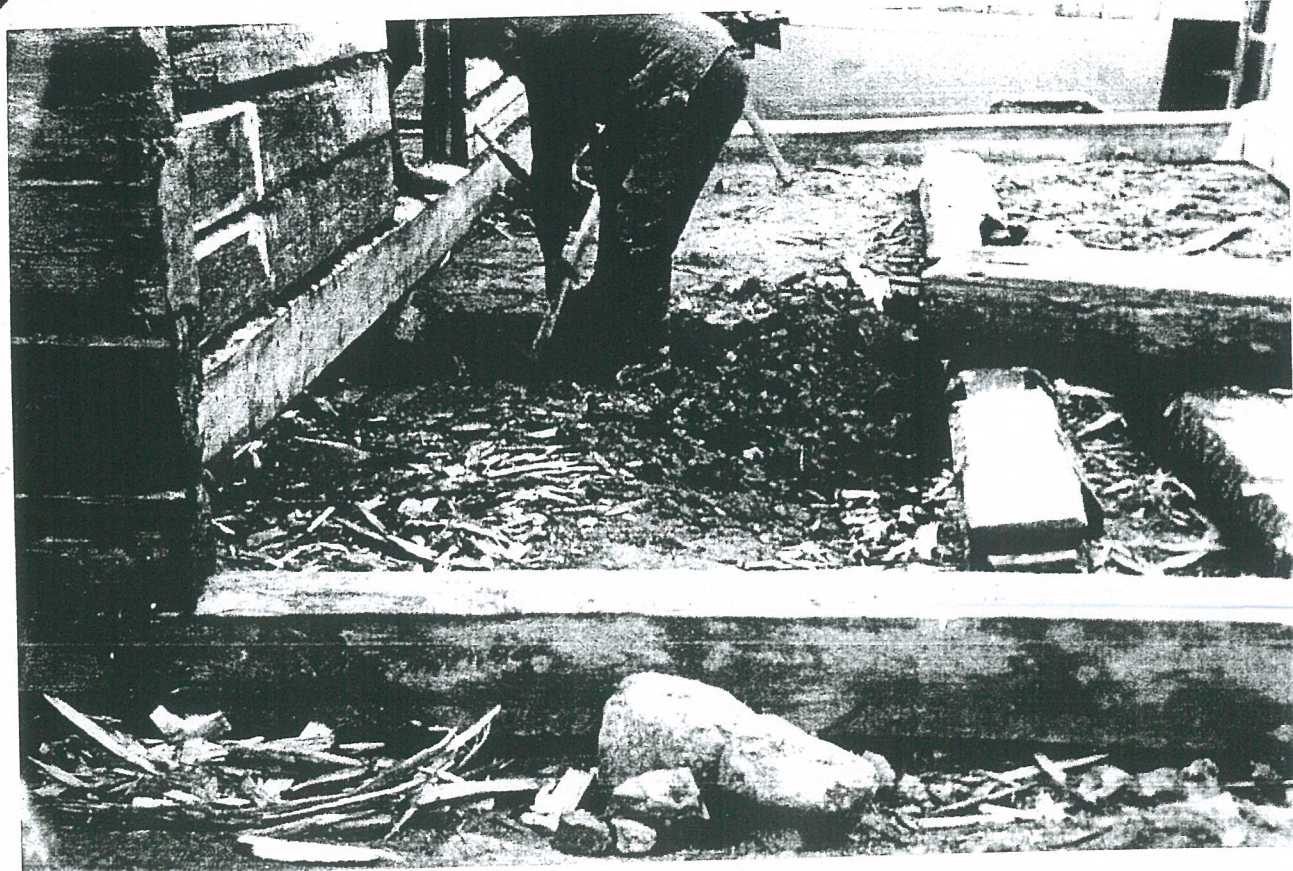
68

Peckases No. 2.

3

Peckases No. 4. (mesto 6.)

MTA IŠ:

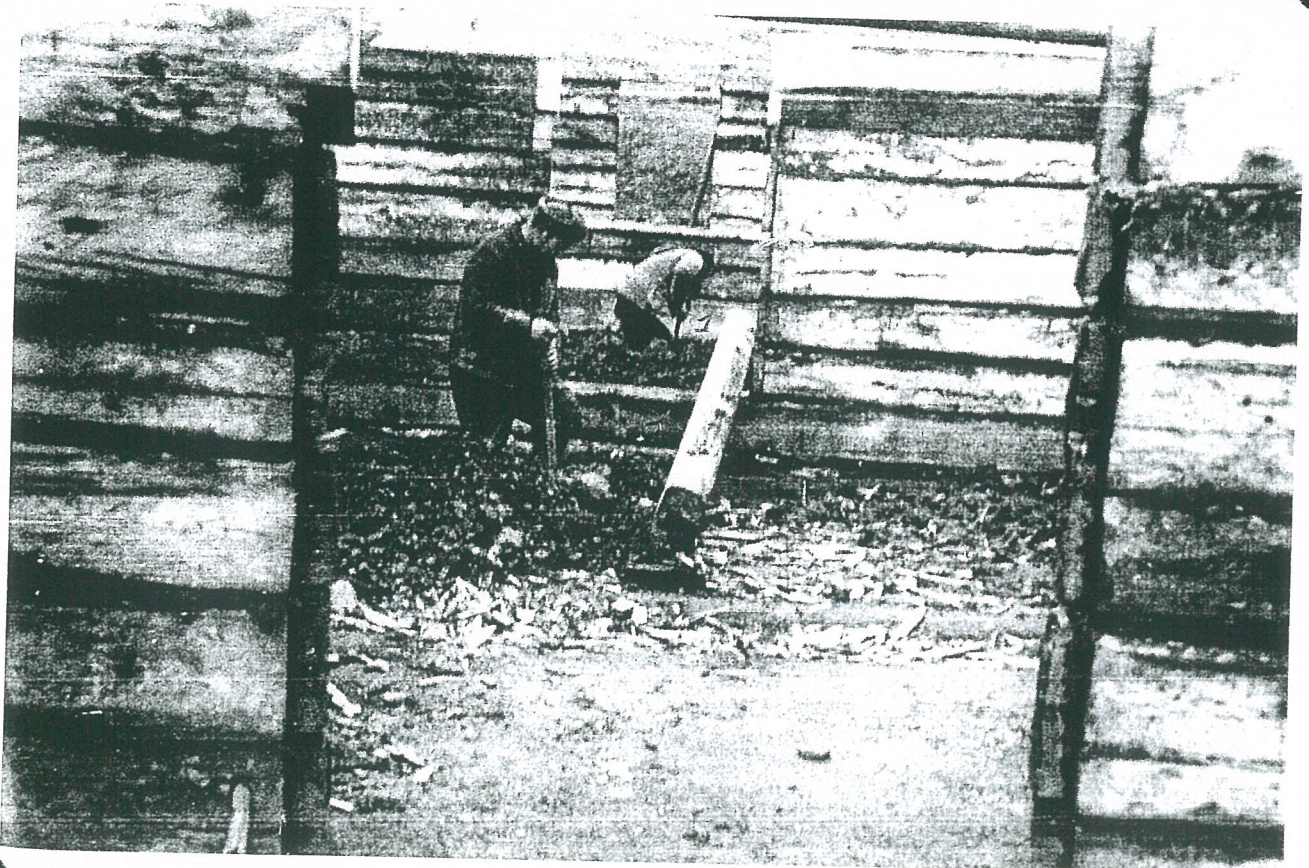
FOTOGRAFO
TYRÉ
UŽPILDĚ

196
196
69 196

Pukaraitis Nr. 4.

Pukaraitis Nr. Nr. 1 in 3

PAIMTA IŠ:

FOTOGRAFO
TYRĖ
UŽPILDĖ

.196

.196

70 196